

Cognitive, Emotional and Behavioral Effects of Childhood Abuse: An Interpretative Phenomenological Analysis¹

ARTICLE TYPE	Received Date	Accepted Date	Online First Date
Research Article	06.25.2024	12.24.2024	02.10.2025

Deniz Bettemir ²
Hacettepe University

Nilüfer Koçtürk ³
Hacettepe University

Abstract

In this study, it was aimed to examine in depth the experiences of university students who were exposed to sexual and physical abuse during childhood regarding these traumatic experiences. For this purpose, phenomenological research design was used in the study. Data were obtained from 10 university students aged between 18 and 24 through semi-structured interviews. Participants were selected through snowball and criterion-based sampling methods. During the data collection process, two separate forms were used, which included questions about the personal information of the participants and their experiences regarding their traumatic experiences. Data analysis was provided through interpretative phenomenological analysis. As a result, it revealed four meta-themes (cognitions about self, cognitions about others, cognitions about future/life, and cognitive, emotional, and behavioral problems) and 20 sub-themes. The sub-themes identified were worthlessness/insignificance, unloveableness, helplessness, defectiveness, guilt, shame, loneliness/lack of social support, the unreliability of people, people's selfishness/self-seeking, people's indifference, hopelessness of the future/life, meaninglessness of life, dangerousness/cruelty of life, unfairness of life, cognitive difficulties, inability to regulate emotions, low self-esteem, social withdrawal, sexual functioning problems, and risky behaviors. The findings were discussed within the scope of the relevant literature, and various suggestions were presented.

Keywords: childhood traumas, sexual abuse, physical abuse, interpretative phenomenological analysis.

Citation: Bettemir, D., & Koçtürk, N. (2025). Cognitive, emotional and behavioral effects of childhood abuse: An interpretative phenomenological analysis. *Ankara University Journal of Faculty of Educational Sciences, Online First*, 1-64, <https://doi.org/10.30964/auebfd.1504657>

¹This study is part of the first author's doctoral dissertation, conducted under the supervision of the second Author.

²*Corresponding Author:* Deniz Bettemir, MSc, Institute of Educational Sciences, Department of Guidance and Psychological Counseling, E-mail: denizbettemir@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0007-4013-8441>

³Assoc. Dr. Nilüfer Koçtürk, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, E-mail: niluferkocturk@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6124-1842>

Child maltreatment, which is considered within traumatic experiences, is a universal problem with severe outcomes. It has been observed that approximately three out of every four children worldwide are exposed to psychological or physical violence (The World Health Organization [WHO], 2020). It is also estimated that one in every 13 men and one in every five women have been sexually abused before the age of 18, that is, during childhood (WHO, 2022). The prevalence of childhood abuse experiences was reported in a comprehensive study by Stoltenberg et al. (2015). In this study, the rate of emotional abuse of children was 36.3%, while the rate of physical abuse was 22.6%, and sexual abuse was 12.7%. When the issue is considered in the context of Turkey, it is known that 207,999 children brought to security units are suspected survivors (Turkish Statistical Institute [TUIK], 2021). As can be seen, the prevalence rates of child maltreatment vary considerably, and it is thought in the literature that these rates do not reflect reality (Stoltenborgh et al., 2015). In particular, it is estimated that the underreported sexual abuse rates are above the determined figures (London et al., 2008).

Child sexual abuse is the exposure of a developmentally unprepared child to all kinds of sexual behaviors that the child cannot make sense of and that do not comply with social norms and laws, both by adults and by a child (American Professional Society on the Abuse of Children [APSAC], 2011). Behaviors that fall within the scope of sexual abuse are divided into contact (e.g., touching the child's body for sexual purposes) and non-contact (e.g., having sexually explicit conversations with the child, showing the abuser's private parts) behaviors (APSAC, 2011; Polat, 2019). Sexual abuse can be experienced alone or in combination with other types of abuse. It has been emphasized in the literature that sexual abuse is often accompanied by physical and emotional abuse (Dong et al., 2003). Physical abuse can be defined as behaviors such as kicking, slapping, punching, biting, choking, poisoning, threatening/stabbing with a knife, pushing, shoving, and dragging, which cause visible damage to the child's body; emotional abuse can be defined as repeated unhealthy behaviors that harm the child's emotional development (APSAC, 2011; Gilbert et al., 2009). While sexual abuse can harm mental health on its own, its combination with other types of abuse can further increase the severity and level of the negative impact (Edwards et al., 2003).

In the literature, there has been found a positive relationship between being abused in childhood and lifelong psychopathology. Having childhood trauma in adulthood is associated with anxiety (Hovens et al., 2010), panic disorder and social phobia (Lochner et al., 2010), obsessive-compulsive disorder (Alsancak-Akbulut & Barışkın, 2020; Ou et al., 2021), post-traumatic stress disorders and dissociative disorders (Schalinski et al., 2016), depression and personality disorders (Fergusson et al., 2008). In addition, the effects of childhood trauma in adulthood can include substance abuse (Enoch, 2011), eating disorders (Fischer et al., 2010; Okumuşoğlu, 2022), sexual dysfunctions (Rellini & Meston, 2011), schizophrenia (Hailes et al., 2019), self-harm (Norman et al., 2012) and suicide (O'Leary & Gould, 2009). However, although psychopathology does not constantly develop in every individual

who has been exposed to abuse in childhood, there may be some factors that may mediate this. Dysfunctional cognitions, which are particularly associated with psychopathology, are frequently observed in adults who have been subjected to childhood abuse. It is reported in the literature that the cognitions of people exposed to childhood trauma towards themselves, other people, and the future/life change (Alsancak-Akbulut & Barışkin, 2020; Owens & Chard, 2001; Webb & Otto-Whitmer, 2001). It is also known that these cognitions are associated with specific emotions and behaviors (Ehlers et al., 2005). Being abused in childhood is often associated with feelings of guilt, shame, pain (Sharma, 2022), weakness and lack, worthlessness, fear (Fater & Mullaney, 2000), helplessness (Batool & Abtahi, 2017), anger (Mgolozeli & Dumasi, 2020) and hopelessness (Ekincici & Kandemir, 2014). In addition, lack of trust in themselves and others (Fater & Mullaney, 2000), feelings of loneliness (Shevlin et al., 2015), disgust towards the whole or parts of the body (Fallon & Ackard, 2002), and hatred towards the opposite sex (Batool & Abtahi, 2017) are also frequently observed in these individuals. Individuals exposed to these experiences may resort to dysfunctional strategies to regulate these emotions. Rumination, suppressing thoughts, and avoidance are examples of these dysfunctional strategies (Dunmore et al., 2001; Kim & Cicchetti, 2010). Childhood abuse is also associated with dysfunctional behaviors such as social isolation (Sharma, 2022), sexual avoidance (Vaillancourt-Morel et al., 2015), and risky sexual behaviors (Laird et al., 2020). In other words, experiences of abuse in childhood can create a vicious cycle of dysfunctional cognitions, emotions, and behaviors, leading to different problems.

The aforementioned cognitive structure and maladaptive coping strategies not only constitute a risk factor for mental disorders but may also cause the person to be in a position to be re-victimized. Perhaps one of the most important consequences of exposure to trauma in childhood is that individuals may be re-victimized in later years (Classen et al., 2005; Trickett et al., 2011). Among the crucial factors that cause this, it is also seen that children do not share the abuse with anyone and do not receive help until adulthood (Classen et al., 2005). This situation suggests that they may be deprived of the necessary psychosocial and therapeutic support, and the effects of abuse may continue throughout life. Previous studies have also shown that in the long term, individuals who do not report abuse experience more negative psychological consequences than those who do (Brattfjell & Flâm, 2019; Swingle et al., 2016). Indeed, the adverse reactions received when they share the abuse with someone also negatively affect the psychological health of the individual (Barter, 2005). It is known that disclosure of abuse occurs long after exposure to abuse (approximately 15-20 years) (Easton, 2013), and 60-70% of childhood sexual abuse survivors do not disclose it to anyone until adulthood (Lemaigre et al., 2017). In addition, Stige et al. (2020) stated that memories of childhood abuse are repressed, not remembered until adulthood, and occur as flashbacks in adulthood.

Emerging adulthood is an essential time in which the effects of childhood abuse experiences can be seen (Connolly, 2014; Faulkner et al., 2014). Emerging adulthood is when individuals primarily focus on themselves, that is, question who they are and

what they want to do in life and begin acquiring the skills necessary for this. In particular, people in this period continue to search for identity in different areas (e.g., love, work, world; Nelson, 2003). In this period, individuals focus on themselves and others and develop their social environment (Arnett, 2007). During this period, when the individual's evaluations of themselves, others, and the world change and begin to take shape, the traumatic experiences experienced in childhood will likely be remembered and interpreted, and their adverse effects will become more pronounced, and people will shape their future lives in an unhealthy way (Ménard & MacIntosh, 2021; Norman et al., 2012). Important reasons such as not sharing abuse experiences with someone for a long time cause children not to receive psychological help until adulthood and thus lead to poor mental health (Brattfjell & Flâm, 2019). Longitudinal studies with university students also show the adverse effects of childhood abuse (e.g., Chen et al., 2022). Such experiences can cause problems not only psychologically but also in many ways. It is also seen that childhood abuse leads to academic and social issues in university life (Mitchell et al., 2021). There are also research findings showing that people who have experienced childhood abuse are involved in crime during their university years (Lee et al., 2015). This may indicate that experiencing abuse in childhood is associated with not only individual but also social problems.

A review of the literature shows that childhood abuse is associated with many psychological and social problems in the long term. The fact that people who have been abused in childhood do not share this situation for a long time or the negative reactions they receive when they share it suggests that it may be an obstacle for them to receive support from their social environment for the problems they experience with abuse, to apply for therapeutic help and thus to therapeutic elements. As a result, survivors may carry the adverse effects of abuse into adulthood. Considering the information that abuse is usually shared approximately 15-20 years later (Easton, 2013), these individuals who were abused in childhood may carry the negative effects of abuse into their university years, increase their awareness of these effects, and want to share the abuse with someone. As stated, since the university period is a period in which individuals step into adulthood and shape themselves through exploration and questioning, individuals may tend to examine these experiences during this period, which may have many negative outcomes. For this reason, it is thought to be important to determine the effects of childhood abuse and the person's interpretation of these and to develop various interventions for this purpose. As a matter of fact, the importance of conducting cognitive studies, especially for these individuals in psychological counseling centers of universities, is emphasized in the literature (Wilkinson-Truong et al., 2020). When the contribution of this study to the literature is evaluated, there are studies on childhood abuse in the literature. However, no qualitative research examining these experiences, especially sexual and physical abuse, with the cognitive behavioral therapy approach (McCormack & Katalinic, 2016), which is one of the essential approaches in working with trauma, has been found in Turkey. Indeed, many studies have been found showing the effectiveness of cognitive behavioral therapy in working with childhood abuse (McDonagh et al.,

2005; Wilkinson-Truong et al., 2020). It is seen that the existing studies generally cover adulthood and all types of abuse and neglect together. It is also known that intervention studies on childhood abuse experiences are conducted on individuals with clinical diagnoses (Dorrepaal et al., 2012; Margolin, 2016). However, considering that individuals with childhood abuse who do not receive a clinical diagnosis may also have the dysfunctional cycle of cognition, emotion, and behavior mentioned above (Harter & Vanecek, 2000), it is thought that studies conducted with individuals without a clinical diagnosis may be preventive. At the same time, it seems that it can be helpful in terms of the deficiencies in the literature. When evaluated from all these perspectives, determining the experiences of these individuals regarding childhood abuse is important both in terms of contributing to the literature and in terms of creating the necessary interventions. This situation may also be helpful in preparing the ground for studies to be conducted on a community basis. Therefore, it is thought that this study will contribute to the literature, field workers, policymakers, and the individual development of individuals who have been exposed to childhood abuse.

In this context, this study aimed to determine university students' current perceptions of childhood abuse experiences. For this purpose, the main question, "How did university students who were exposed to abuse during childhood perceive the effects of abuse as children, and how do they perceive them now?" was sought to be answered.

Method

In this section, detailed information about the research model, study group, data collection tool, data collection process, and data analysis are presented.

Research Model

In this study, interpretative phenomenological analysis (IPA), one of the phenomenological designs, was used to obtain a comprehensive perspective on the traumatic experiences of university students who were physically and sexually abused in childhood (before the age of 18). The phenomenological approach helps people discover the essence of their personal experiences of a phenomenon, find a common meaning, and provide a universal explanation (Creswell & Poth, 2018; Patton, 2015; van Manen, 1990). On the other hand, IPA includes the description of the participants' experiences of a particular phenomenon and the researcher's interpretation of these experiences. Since the participant is busy making sense of what happened to them, taking the experiences only from the participant may create confusion. Therefore, IPA constitutes a dual interpretive process in which the researcher also tries to make sense of what happened to the participant (Smith, 2011).

Sampling Methods and Participants

This study was conducted with university students studying at universities in Ankara in the Spring Semester of the 2023-2024 Academic Year and who were

physically and sexually abused in childhood. Participants were selected through purposive sampling methods such as snowball and criterion/measurement-based sampling. Purposive sampling involves collecting extensive data from specific individuals selected for the study. In this direction, collecting data by creating a chain of interviews by reaching out to another recommended person refers to snowball sampling, and selecting participants according to specific pre-existing criteria refers to criterion/measure-based sampling (Creswell & Poth, 2018; Patton, 2015). Participants were identified according to some inclusion and exclusion criteria. Cumulative trauma is known to lead to more negative consequences on psychological health (Edwards et al., 2003). For this reason, people who were physically and sexually abused multiple times were included in the study. At the same time, it is emphasized in the literature that the passage of time is not enough to improve the symptoms of sexual abuse and the importance of receiving psychological treatment (Santiago et al., 2013). Because individuals who have received treatment are expected to reflect on these past experiences and change their perspectives (Dorahy & Clearwater, 2012). The process of psychological help (e.g., psychotherapy, medication) may also create a change in the perspectives of individuals who have been exposed to abuse. Therefore, since the aim was to understand the experiences of individuals who were not in the clinical group, individuals who had any psychiatric diagnosis after childhood abuse, who had another trauma experience, who were taking psychiatric medication, and who were receiving therapy were excluded from the study. IPA does not recommend a specific sample size and states that the important thing is to ensure homogeneity of the sample (working with individuals with similar experiences; Smith et al., 2009). In this context, in this study, individuals who were exposed to similar types of abuse (physical and/or sexual abuse) were determined as participants by applying the inclusion criteria. In addition, although a precise sample size is not specified, analyzing with a smaller concentrated sample is generally recommended. Some demographic information of the participants is given in Table 1.

Table 1*Some Demographic Information of University Students Participants*

Participants	Gender	Age	Perceived Socioeconomic Level	Type of Abuse	Perpetrator of Abuse	Age / Frequency of Exposure
P-1	Male	24	Low	SA, PA	SA: Barber, Middle School Friends. PA: Barber, Father.	SA-PA: Between the ages of 5-15. Multiple times.
P-2	Female	18	Low	SA	SA: Tailor	SA: Middle school period. Twice.
P-3	Female	22	Medium	SA, PA	SA: Cousin PA: Parents	SA: Middle school period. Three or four times. PA: Between the ages of 4- 16. Multiple times.
P-4	Female	19	Low	SA	SA: Her friend's father.	SA: Between the ages of 7-8. Three or four times.
P-5	Female	20	Low	SA, PA	SA: Cousin PA: Mother	SA: Between the ages of 9- 10. Multiple times. PA: Between the ages of 6- 10. Multiple times.

Table 1 (continued)

P-6	Female	23	Low	SA, PA	SA: Grandfather PA: Mother	SA: Middle school period. Twice. PA: Primary and secondary school period. Multiple times.
P-7	Female	19	High	SA, PA	SA: Teacher PA: Parents	SA: Middle school period. Twice. PA: Primary and secondary school period. Multiple times.
P-8	Female	24	High	SA	SA: Cousin	SA: Primary school period. Multiple times.
P-9	Female	20	Medium	SA, PA	SA-PA: One of the nuclear family	SA: Primary school period. At least three times. PA: Primary school period. Multiple times.
P-10	Female	21	Low	SA	SA: Music teacher	SA: Between the ages of 12-13. Multiple times.

Note. Sexual Abuse = SA, Physical Abuse = PA

In addition to the information in Table 1, the participants were also asked whether they had shared their experiences of abuse with anyone and, if so, when; whether they had received psychological support, diagnosis, and medication for the traumatic experience; perceived family and social support; and exposure to stigmatization. All participants said that they did not receive any psychological support or medication. In addition, it was learned that three participants shared their experiences with their mothers, one during adolescence and two during their university years. Only one of these participants stated that she felt the support of her

family. Two participants said they shared their experiences with friends during the university process and felt supported.

Data Collection Tools

The most commonly used data collection method for IPA is semi-structured interviews (Smith et al., 2009; Smith, 2011). In this context, the researcher/s developed a Personal Information Form and a Semi-Structured Interview Form to obtain the data needed for the study. These forms were developed in three stages. In the first stage, questions were formulated in line with the relevant literature and discussed with the other principal investigator. In the second stage, the interview forms were reviewed by four experts with at least a doctoral degree who work on trauma and qualitative research. The experts were asked to evaluate the interview questions' clarity, scope, and directiveness. The interview forms were reorganized with the feedback from the experts. In the third stage, interviews were held with two participants selected according to the inclusion and exclusion criteria of the study, and the form was finalized by making necessary corrections accordingly.

The first of the forms prepared for the research is the Personal Information Form. In this form, there are questions such as gender, age, perceived socioeconomic level, type of abuse, perpetrator, age and frequency of exposure to abuse, disclosure status, and disclosure time (see Table 1). The other form is the Semi-Structured Interview Form, which was prepared to obtain the opinions and experiences of university students about the abuse experiences they were exposed to in childhood (before the age of 18). This form consists of 12 questions. In addition, this form includes questions about the participants' "childhood" and "current" cognitions (towards self, others, and the world), emotions, and coping skills related to childhood abuse experiences. To obtain information about these experiences, the interview was started with the grand round question, "*Can you tell me about the processes you were exposed to abuse from the beginning to the end?*". The questions were prepared to cover the post-abuse period and the current moment. The same questions were asked for both the post-abuse and current periods. Examples of these questions include: "What kinds of thoughts come to your mind right now when you remember the abusive event(s) you experienced?", "What intense feelings do you have right now when you remember these event(s) you experienced?", "When you think about your experience of abuse, what were the thoughts that frequently crossed your mind in those periods?".

Data Collection Procedure

Since data were collected via interviews, an interview protocol was prepared before the study. The study was announced on social media. Interviews with people who volunteered to participate in the study were conducted in a private psychological counseling center. The interviews were conducted face-to-face in order to provide the necessary psychological support in case of emotional intensity about traumatic experiences or crises. Each interview lasted approximately one hour. During the interview, the participants were informed about the research process by reading the

informed consent form (purpose of the research, voluntariness, confidentiality, etc.), and their consent was obtained. Then, demographic information was obtained from the members, and the interview process started. After the questions were completed, the interview was terminated by using relaxation exercises prepared by the researcher to reduce the emotional intensity of the participant. Participants were asked whether they would like to be contacted for a follow-up interview one week later. After each interview, the researcher took notes on her observations to enrich her data. The interviews were audio-recorded, and transcripts were created. To ensure confidentiality, the names of the participants were not included, and a pseudonym was used for each participant. Data were collected between March and April 2024.

Ethical Committee Approval

In this study, the principles of scientific research and publication ethics were followed. The Hacettepe University Ethics Commission found the research ethically appropriate at the meeting dated 07.03.2023 and was notified to the researchers with the number 2708159.

Data Analysis

MAXQDA22 program was used in the analysis process. IPA's data analysis is a process in which interviews are analyzed on a case-by-case basis, the researcher gives analytical comments in detail, and verbatim quotations from the participants' discourses are presented (Smith, 2011). Data analysis consists of six basic steps, and these steps were followed in this study. These steps include rereading, taking initial notes, developing emerging themes, examining emerging themes' relationships, moving on to another participant's data, and looking for patterns across cases (Smith et al., 2009). First, the transcripts were read multiple times and analyzed line by line to familiarize with the data. The audio recordings were also listened to again to better understand the tone and emphasis of the participants' voices. While reading, notes regarding essential points were taken on the left margin of the transcripts. Afterward, the data were analyzed more thoroughly; descriptive, linguistic, and conceptual interpretations were made, and the notes taken were expanded. Descriptive interpretations focus on explaining the content of what participants say, linguistic interpretations focus on exploring how language is used specifically, and conceptual interpretations are defined as inquiring and higher-level interpretations (Smith et al., 2009). Sub and superordinate themes were then created by examining repetitive and similar cases. This process was carried out one by one for each case in the same way. As a result of these in-depth examinations, the sub and superordinate themes identified for each participant were evaluated with cross-case comparisons and valid themes were created for all participants.

Trustworthiness of the Research

To increase the reliability and validity of the study, the methods of expert opinion, in-depth data collection, and external auditor method (Yıldırım & Şimşek, 2021) were especially utilized. First, expert opinion was sought to eliminate

researcher bias in order to create a valid and reliable measurement tool. The interview form was prepared in line with the relevant literature. The opinions of four experts were also consulted for developing this form. The form was organized with the suggestions and contributions from the experts. Afterward, interviews were conducted with two participants for the inclusion and exclusion criteria, and the form was finalized with the feedback received. Confirming the results obtained with another researcher in data analysis may show that the researcher's results are based on the data obtained rather than their own opinion (LeCompte & Goetz, 1982). Therefore, the emerging themes were first discussed among the researchers. Afterwards, expert opinion was sought for these results.

An evaluation meeting was held with these three experts, who are experts in trauma and qualitative research methods. In this meeting, the researcher conveyed the whole process and the data obtained to the experts and an evaluation was made together. An in-depth data collection method was adopted to ensure validity and reliability. The researcher evaluated the adequacy of the data collected to answer the research questions and collected data until saturation was reached. At the same time, the research process was monitored by an expert by utilizing the external auditor method. The external examiner is a PhD candidate in Psychological Counseling at a Turkish university and used the interpretative phenomenological analysis method in her master's thesis. Discussions were held with the external examiner at regular intervals, and the external examiner's evaluations were considered.

Erlandson et al. (1993) emphasized the significance of the transferability of the research and stated that detailed description and purposive sampling should be used. Accordingly, these methods were utilized to transfer the research to another environment and test the findings of other researchers. Specific participants were selected for the purpose of the study. Each stage of the study was explained in detail. Face-to-face data were collected from the participants, the findings were first described in detail, and direct quotations were made from the participants. In addition, detailed field notes were kept, and a high-quality voice recorder was used to increase reliability.

LeCompte and Goetz (1982) state that the researcher should make their position clear and be free from subjective biases to ensure reliability. For the research to be free from subjective biases, the researcher explained their experiences, tendencies, and prejudices that shaped the approach and interpretations of the study. This provides an idea of what roles researchers who will work on the same topic should take on.

Researcher Identity

In this study, the first researcher conducted the interviews. The first researcher has completed cognitive behavioral therapy training (theoretical, skills, and supervision). She has been practicing individual therapy with adults for five years. Childhood abuse in adults is a situation she frequently encountered in sessions. For this reason, she thinks that gaining an in-depth insight into these experiences of adults

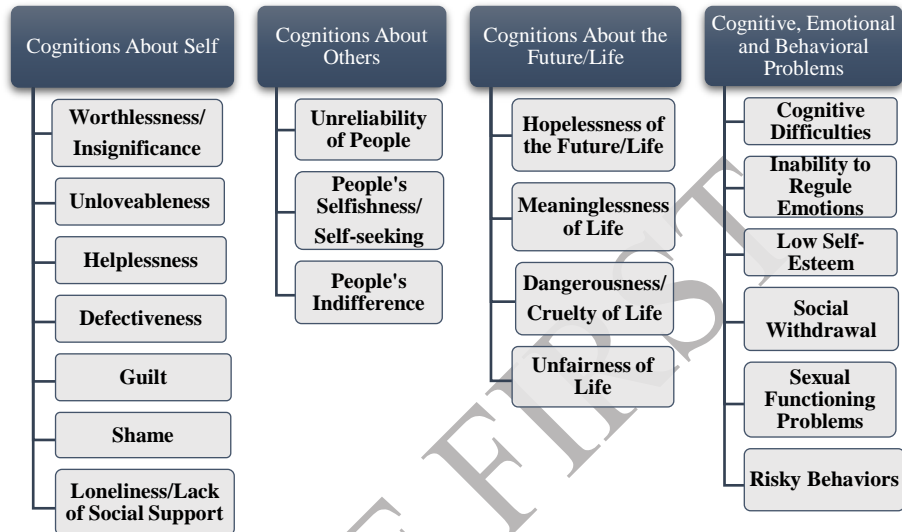
and establishing a standard definition will facilitate and guide the implementation process. The researcher believes that individuals' perceptions of these experiences should be better understood, especially since cognitive behavioral practices for adults' childhood traumas are framed through cognitions about traumatic experiences. Considering that studies on individuals who have not received a psychiatric diagnosis and who have been abused in childhood are more limited, she thinks that the experiences of this group should be understood in more depth to increase the studies on this group. The second researcher acted as a consultant to the first researcher. Before her role as an academic, she conducted forensic interviews with children who experienced childhood neglect and abuse for about ten years. The second researcher also has cognitive behavioral therapy training. She teaches doctoral-level courses on child abuse and neglect. Researcher/s are aware of how their psychological studies with individuals who have been abused in childhood can affect the research process through their feelings and thoughts about the abuse. Therefore, the dynamic interaction between the participant and the researcher was attempted to be conducted within the context of this awareness. In this context, the researcher kept notes about her/his own feelings and thoughts after the interview and received supervision to evaluate whether her/his feelings and thoughts affected her/his professional perspective.

Results

As a result of the data analysis, four meta-themes (cognitions about self, cognitions about others, cognitions about future/life, and cognitive, emotional, and behavioral problems) and twenty sub-themes (worthlessness/insignificance, unloveableness, helplessness, defectiveness, guilt, shame, loneliness/lack of social support, the unreliability of people, people's selfishness/self-seeking, people's indifference, the hopelessness of the future/life, the meaninglessness of life, dangerousness/cruelty of life, the unfairness of life, cognitive difficulties, inability to regulate emotions, low self-esteem, social withdrawal, sexual functioning problems, risky behaviors) emerged. Figure 1 shows these themes.

Figure 1.

Meta-themes and Sub-themes Regarding University Students' Experiences of Childhood Abuse

The findings related to the meta-themes and sub-themes in Figure 1 are presented in detail below.

Cognitions About Self

The meta-themes of cognitions about the self consist of the sub-themes of worthlessness/insignificance, unloveableness, helplessness, defectiveness, guilt, shame, and loneliness/lack of social support. The findings obtained for these sub-themes are presented below.

Worthlessness/Insignificance

When they evaluated the abuse they experienced in childhood now, seven of the participants stated that they saw themselves as worthless/insignificant person.

P-1: I also felt very worthless; I thought that no one valued me. Looking at it, it was like I shouldn't be in this world. Because I was already thinking that they would see me as an object to be used or they would see me as a disposable object, an inanimate object, a robot, something that has no value. I'm invisible, mostly, I still don't think I have any importance, like I'm not a human being who is helpful for anything.

Five of the participants stated that they still perceive themselves as very worthless/insignificance people because their parents cannot protect them.

P-8: I was estranged from my family. Because they didn't notice the things I went through, and I was a bit distant from them. I had a younger brother; they were more interested in him. It was like I didn't exist, like I was invisible to them. They couldn't protect me. My family still doesn't know. I still see myself as worthless. If you are not valuable to your family, you can not be valuable to anyone.

The participants' feelings of worthlessness/insignificance were often expressed in conjunction with the belief that parents should have recognized the abuse. However, the idea of worthlessness/insignificance was expressed by the participants who experienced negative reactions after the abuse was reported.

Unloveableness

In the study, six participants stated that they saw themselves as unloveableness. Two of these participants specifically stated that they thought that being loved by people was related to not being harmed. Having a belief that one will not be harmed if one is loved seems to affect the individual's people-pleasing behaviors.

P-4: I need someone to love me. I don't show my true feelings to people so that they love me and treat me well. I act to please everyone, including my family. I've always thought that if they love me, they won't maltreat me.

P-9: Since then, I also have a feeling that no one in particular loves me. I think that everyone should love me, that I am not loved. Even though I am slowly trying to reduce this now, I still see that I am still trying to make people love me. Like if I am loved, no one will do anything to me.

Helplessness

In the study, nine participants stated that they saw themselves as helpless, while one participant stated that they did not think so. Under the theme of helplessness, the beliefs of weakness, powerlessness, and inadequacy that cognitive behavioral therapy emphasizes within the scope of the fundamental belief of helplessness are expressed. It has been frequently stated that these beliefs are primarily related to abuse and the inability to do anything about it afterward.

P-2: I still feel helpless and powerless. I feel helpless both in terms of not being able to protect myself and not being able to sanction that person. I feel helpless because I can't eliminate the effects of all these experiences. I don't have the power to change things.

P-7: I try very hard to like myself to feel enough, but no matter what I do, there is an inadequacy inside me that remains from that time. I don't feel strong enough in the face of life.

Defectiveness

Five participants in the study described themselves as flawed, while the other five did not indicate a belief that they thought they were flawed.

P-2: I thought I was different. I felt different as someone who was harassed because I didn't know it was so common at the time. I thought there must be something different about me, maybe something wrong. There must be a flaw in me.

P-4: I used to think that I was the only one experiencing abuse, not others. I used to think that there must be something wrong with me, that something was missing in me that I was being subjected to this. Now, this feeling often triggers me. When I compare myself with others, I think that I am behind in something and that something is lacking in me.

It was noticed that the participants who thought they had flaws compared themselves to other people. In this direction, it was seen that they emphasized that there was a problem or deficiency in themselves compared to other people among the reasons for being abused.

Guilt

In the study, seven participants stated that they saw themselves as guilty, while three stated that they thought they would not be to blame for this experience.

P-1: It was a horrible thing for me when someone called me sweet. Because when I experienced this, the person who did this always called me sweet; when the word sweet was said to me, there was always a buzzing in my head. It is a bad word for me. If I wasn't a sweet child, I wouldn't experience these.

P-10: I wonder if maybe I wanted it too. I also doubt myself. Did I let this happen? He downloaded a game on his phone to harass me. During breaks, he would call me over to play the game and harass me and I was happy to play the game. Because at that time, phones were not so common. He had a touch phone. I don't know; I blame myself for that, too, since I kept quiet.

Among the participants who felt guilty, two participants stated that they felt guilty because they could not do anything about the incident at the moment (e.g., complaining, taking revenge), three participants stated that they did not seek help from anyone, three participants indicated that they did not cope with the incident healthily at the moment, and six participants stated that they felt guilty because of their reasons (e.g., they should not have gone where the abuser called them, they should have dressed differently that day). As seen above, the guilt in some of the participants did not only stem from the thought that they had caused the abuse. Some participants' feelings and thoughts of guilt also stem from the fact that they think that they could not manage the process after the abuse correctly and that they could not healthily cope with this event. However, due to the time factor, it is not known whether the

participants blamed themselves after their cognitive evaluations in childhood or after their evaluations in adulthood.

Shame

In the study, six participants stated that they currently felt ashamed, while four participants stated that they did not think so. Four of these participants said that they were ashamed of their bodies, while two of them said that they were ashamed of having experienced this event.

P-3: Since these events happened as a child, my life hasn't changed. It was already within the family. I just cut off contact. It hurt me to stay away from them. I couldn't tell anyone else. I was also ashamed to tell because it's shameful for a person to be subjected to something like this by their family. I thought I should feel embarrassed. What could I tell people?

P-5: The shame is still there. I was ashamed of myself in every period of my life. I was already ashamed of my body; I am ashamed of it. For example, I would never walk around with my arms open. When my arms were open, I felt like everyone was looking at my arms or legs when I wore shorts. Even now, I dress as close as possible. I am generally ashamed of my body.

It was observed that the participant coded as P-3 felt particularly ashamed of being exposed to this event by her family. She also stated that it was painful to stay away from them despite this shame. This situation suggests that the experience of abuse within the family creates an ambivalent feeling. It was also observed that the participants who were ashamed of their bodies also exhibited behaviors to protect their bodies during the interview.

Loneliness/Lack of Social Support

In the study, nine participants stated that they saw themselves as lonely and without social support, while one participant did not think so.

P-3: No one was close to me, and I could tell what I was going through. I still don't feel like telling anyone. I feel like I'm all alone. Not being able to talk to anyone causes more pain.

P-9: The hardest part for me after the events I went through was that I felt like an orphan as a small child. I raised myself. I am still my only supporter.

It was noticed that some situations triggered the participants to think that they were physically and emotionally alone. In particular, this sub-theme was frequently expressed by participants who had not shared their abuse experiences with anyone for a long time, who thought that they had to cope with the abuse alone, and who believed that there was no one to protect and support them physically.

Cognitions About Others

The meta-themes of cognitions about others consist of the sub-themes of people's unreliability, people's selfishness/self-seeking, and people's indifference. The findings obtained for these sub-themes are presented below.

Unreliability of People

All participants stated that they believed people were untrustworthy and could harm them at any time. Although some participants preferred to stay away from people due to this insecurity and anxiety, participants who tried to establish relationships with people also stated that they believed that people were untrustworthy and could harm them at any time. As emphasized in cognitive behavioral therapy, being exposed to a traumatic experience by another person during childhood, when resistant beliefs develop, leads to the belief that other people are unreliable.

P-8: I can say that people are unpredictable creatures. You never know what they will do. That's how I feel right now. I have difficulty trusting anyone. Despite that, I try to build relationships with people because I've been silent for years. I need to be close to someone; I need to share something. There are one or two people I spend time with often now, but it's not because I trust them. I just need them. Still, it's like the event I went through has prevented me from being very close to people internally. I think I need to protect myself even when I am with them.

Although all participants stated that they could not trust people in general, regardless of gender, seven participants also stated that this distrust was especially directed towards men because a man had abused them.

P-6: I don't trust anyone. I don't want to be in the same environment with men. I wonder if they also have a tendency to opposite sex. I am skeptical of every person I know. I can be beaten, they can harass me, they can trick me behind my back.

In addition to the above, four participants stated that they feared their close friends, and two even feared their family. In contrast, two participants expressed that they were particularly disturbed by people who resembled their abusers. Considering that all participants believed that people were unreliable and could harm them at any time, it can be said that the participants tried to protect themselves from new abuses and tried to get away from triggers that reminded them of the event by specifying avoidance behavior. As it is known, avoidance behavior is one of the post-traumatic stress reactions, and "avoiding people who are seen as unreliable" can be expressed as a way of coping that can be seen in abuse survivors and emerges after "the belief that people cannot be trusted".

People's Selfishness/ Self-seeking

In the study, eight participants stated that they thought people were selfish and self-seeking, and two stated that they did not think so. These two participants said that even if people are selfish, they may not always act according to these characteristics.

P-1: I see people as selfish and egotistical. Since I experienced this incident, I think people only live for their desires. There is no good person in people. Their desires are always at the forefront. If they want to have sex, they won't care if the other person is hurt. All they care about is their own desires and their interests. Others are not important when it comes to their own interests.

P-7: I think people act according to their pleasure; they do not think of anyone but themselves.

People's Indifference

Seven of the participants stated that they thought people were inconsiderate and indifferent, while three participants did not offer such an explanation. The fact that the abuse they were exposed to and their feelings about the abuse were not recognized by other people and help was not provided was emphasized by the participants by associating it with people's indifference.

P-4: People are blind. They are not with me, and they are not supportive. They didn't see my feelings. They didn't see what I went through. Maybe I have very sharp thoughts towards people, but unfortunately, I think like this. What have I been through? It wasn't very difficult to ask what I went through and how I was. People scare me with their thoughtlessness.

P-9: On the other hand, there was something like this. People were blind. I was in so much pain, and it was like no one was seeing or helping me.

Cognitions About the Future/Life

The meta-themes of cognitions about the future consist of the sub-themes of the hopelessness of the future/life, the meaninglessness of life, the dangerousness/cruelty of life, and the injustice of life. The findings obtained for these sub-themes are presented below.

Hopelessness of the Future/Life

Seven participants in the study stated that they thought the future and life were hopeless. It has been observed that the thoughts that the painful feelings related to the abuse will not go away, that bad things will happen all the time, and that the same thing will happen again affect the hopeless outlook on the future and life.

P-7: I didn't think I had a future after what I had been through. I thought I was going to run out of tolerance for life. I was avoiding going to school because I was exposed to this by my teacher. I was being subjected to violence from my family at home, and I was very unhappy at home. It seemed like I would always be in the same mess. And now my feelings towards this incident don't seem to improve. I can't see a way out; I'm pessimistic. It has affected most of my life. There are times when I think that I won't get over it in the future. It feels like it will never really go away.

P-10: Life was like a labyrinth. I can describe it that way. I was in pain, and I was looking for an exit, but I could never find it. I was going round and round in that pain.

Meaninglessness of Life

Six participants in the study stated that life is meaningless.

P-4: I think my life is a waste. I don't know, and life seems so meaningless with this endless sadness inside me. I go on with my daily life but feel like I can't. I feel like I'm experiencing emptiness.

P-5: Life is not something that should be struggled with for me. It doesn't seem very meaningful. Some things should not be thought about too much. We should not wear ourselves out too much for life. Time passes very quickly anyway.

Dangerousness/Cruelty of Life

Seven participants in the study stated that life is full of dangers and cruelty.

P-2: The world is cruel and dangerous, for sure. I mean, there are a lot of people suffering.

P-10: This incident taught me this. The world is not as pure and clean as I thought it was. There is so much evil and danger in it. I don't see anything good in this world.

Unfairness of Life

Seven participants in the study stated that life is full of injustices.

P-6: The world is actually a place where the strong survive. I think life is completely unfair.

The expressions of injustice and misfortune were also frequently encountered in the interview. While five participants considered it unfair that this situation happened to them, four stated they were unlucky to be born into this world. These expressions indicate that the participants' belief in a just world has been shaken.

P-9: What I went through was unfair and horrible. I keep thinking why it happened to me, I think I was punished for something.

Cognitive, Emotional, and Behavioral Problems

The meta-themes of cognitive, emotional, and behavioral problems consist of cognitive difficulties, inability to regulate emotions, low self-esteem, social withdrawal, sexual functioning problems, and risky behaviors. The findings on these sub-themes are presented below.

Cognitive Difficulties

Five participants in the study stated that they still had cognitive difficulties. Two of the participants reported that they were still ruminating about the event, two reported that they were trying to suppress their thoughts, and one reported frequent flashbacks.

P-3: I had suppressed the events so much and tried to forget them that they suddenly started coming to my mind during high school. They would occasionally come to my mind in fragmented memories. It had become unbearable. From that time on, I started having a hard time.

P-8: At that time, I was always thinking about what I went through. Why I went through what I went through, I thought about every detail. I still do. It feels terrible, but the voice inside me really won't stop.

Inability to Regulate Emotions

In the study, nine participants stated that they had difficulty in emotion regulation. The problems experienced by the participants related to emotion dysregulation were the inability to name emotions, the inability to cope with negative emotions appropriately, and the loss of a sense of control.

P-10: I may not be able to describe the emotions, but sometimes I feel certain emotions and cry a lot about it. It surprises me; the images come to my mind and turn into something uncontrollable. I also get angry. I can't cope with my emotions too much, and they get out of my control in an instant.

Nine of the participants stated that they could not regulate their feelings of anger. They said that this anger was directed towards the family's inability to protect them, the fact that they were abused by family members whom they saw as the people whom a child should trust the most, the lack of sanctions against other abusers, and the fact that they themselves were exposed to this in life.

P-5: The more I thought about it, the more I realized what a terrible thing I was going through. I have a lot of anger towards everyone and everything. I usually take it out on people, and sometimes, this anger is uncontrollable.

Eight participants stated that they were afraid that they might be abused again.

P-6: I still have a lot of fear about sexual abuse. I don't know if I will be exposed again. Even thinking about it scares me.

Participants reported that they often felt fear when they could not make sense of events in their childhood. When they could make sense of the event, they noted that the emotion they felt was usually anger and had difficulty coping with it.

Low Self-Esteem

In the study, seven participants stated that they had low self-esteem, while three participants stated that they did not think so.

P-1: I couldn't feel anything for people emotionally. I've never had a serious relationship in terms of a relationship. I thought I should stay away. When I feel something for someone, whether a man or a woman, I feel like I'm bothering them in my bones. Like I'm overstepping my boundaries. It's like I liked it, and I looked at it and now I have to turn my head away immediately. I feel like I'm disturbing people even with my presence.

Three of the participants said that the needs of others are more important than their own needs and that they should please them.

P-8: Since I experienced this incident, I find it difficult to express my feelings and thoughts to people. I feel as if I have no right. I realized that I always prioritize and act according to their wishes. I always try to make them happy.

Participants with low self-esteem tended to see themselves as worthless and inadequate. It is noteworthy that these participants felt worthless due to their experiences of abuse and lack of adequate social support and prioritized the needs of those around them to feel valuable in adulthood.

Social Withdrawal

In the study, all participants stated that they isolated themselves from people and experienced social withdrawal. As the main reasons for social withdrawal, participants expressed their distrust of people and fear of re-abuse and reported that it was a way of coping to protect themselves.

P-5: I was generally withdrawn, I avoided people, and I didn't want to sit at such a close distance from anyone. I didn't want to talk to people. I remember I always avoided them. Now, I've become more rigid. I think I'm like this to protect myself. People say that they cannot approach me easily. I don't usually get too intimate anyway.

P-6: I was an introverted child. I didn't make many friends. I thought people could hurt me. I was afraid of people. Now, I only see a limited number of people. I feel uncomfortable around people. I feel like I don't fit in. I don't feel comfortable around everyone. So, I try to stay away from people as much as possible.

Sexual Functioning Problems

All participants in the study stated that they had sexual function problems. Eight of the participants stated that they felt very uncomfortable when people made physical contact with them, that they did not experience sexual intimacy with anyone, and that even this possibility was frightening to them.

P-4: *It's affected my relationship with men. I'm also shy about sexual intimacy. It scares me. Even when touched normally, I was reminded of past abuse. I don't know; sexuality is difficult for me. I've always kept myself in a closed box. I've always ended a relationship when the subject of sexuality came up with someone because I was scared and uncomfortable. For me, sexuality has always remained a creepy subject that should not be entered.*

One of the participants said that she had sexual intercourse but that it was forced, that she was nervous and often did not want to have it.

P-2: *It also affected my sexual life a lot. Until a year ago, I had a very difficult time. I didn't want anyone to make physical contact with me. At school, my friends were playing pranks by touching me or something. Even they were creeping me out. Last year I met my boyfriend. I had a lot of sexual difficulties with him, too. It took a long time for us to step into sexuality in our relationship. I can just now experience this, but there are still times when I am more nervous and don't want to experience it.*

One participant stated that they had random sexual intercourse.

P-7: *I mean, normally, someone who has experienced such an event would probably be afraid of sexuality. But it had the opposite effect on me. When I got a little older, I had sexual intercourse with someone at the end of high school. When I went to university, I started attending parties at work. Here, I can have random sexual encounters with people. I think this situation prevents me from thinking about things. It's relaxing, but simultaneously, I question what I'm doing.*

As can be understood from their statements above, even the thought of physical contact can be triggering for the participants and remind them of the abuse incident. In addition, adverse feelings about the abuse event are attributed to sexuality, and indirectly, sexual dysfunction problems may be experienced.

Risky Behaviors

In the study, three participants stated that they exhibited risky behaviors. One participant said that he harmed himself by scratching himself, one participant said that he used alcohol and cigarettes frequently, and one participant noted that he harmed himself by making cuts on his wrist to cope when he remembered the abuse incident.

P-3: *I hurt myself by scratching myself sometimes as I think of the events I have been through. It is a relief, even if it is short-lived.*

P-9: *When I remember these events I experienced, drinking alcohol and smoking makes me feel good. I've been dealing with these things since high school.*

Risky behaviors were seen in participants who blamed themselves, felt low self-esteem, had low levels of social support, and had negative thoughts about the future/life and people.

Discussion, Conclusion and Suggestions

In this research, which was conducted to explore the perceptions of university students about the abuse experiences they were exposed to during childhood, various information was obtained under four superordinate themes: cognitions about self, cognitions about others, cognitions about the future/life, and cognitive, emotional and behavioral problems for survivors of sexual and physical abuse. Regarding the self, it was observed that the survivors had cognitions that they were worthless/insignificant, unloveableness, helpless, defective, guilty, ashamed, and lonely/without social support. They described other people as untrustworthy, indifferent, selfish and self-seeking, and that the future and life were hopeless, meaningless, dangerous, dangerous, cruel, and unjust. In addition, it was also observed that they experienced various cognitive difficulties, emotion regulation problems, low self-esteem, social withdrawal, sexual dysfunction problems, and risky behaviors in relation to the abuse experiences they were exposed to in childhood.

When the related literature is analyzed primarily regarding demographic variables, especially gender distribution draws attention. In terms of gender distribution, a limited number of male participants were reached in this study. In the literature, it is known that girls report that they are more exposed to sexual abuse, and there are difficulties in reaching male participants (Altun & Şahin, 2017; Türkkan & Odacı, 2022). This is thought to be due to the heteronormative and traditional masculinity discourse, especially in societies with patriarchal cultural characteristics. In line with this view, it is also reported in the literature that men are less likely to disclose the abuse they are exposed to than women (Gagniera & Collin-Vézinab, 2016; Okur et al., 2020; Türkkan & Odacı, 2022). Underreporting by men is seen that this is related to masculine gender norms that put pressure on them not to be stigmatized, not to appear weak-powerless, to be afraid of appearing homosexual, and to avoid sharing their emotional experiences and asking for help (Alaggia, 2005; Bulut Şahin, 2020; Spiegel, 2003; Türkkan & Odacı, 2022). From this point of view, it is expected that a limited number of male participants have been exposed to childhood abuse in Turkish society, which exhibits patriarchal cultural characteristics. When examined in terms of socioeconomic level, it is stated in the literature that childhood abuse is generally associated with low socioeconomic level (Metzler et al., 2017; Yektaş et al., 2018). As seen in this study, six participants perceived their socioeconomic level as low. However, there are also studies reporting that childhood abuse occurs in all socioeconomic statuses (Sedlak et al., 2010). Another variable considered in the study is the frequency of abuse and exposure to more than one type of abuse. In this study, data were obtained from individuals who were exposed to sexual and physical abuse more than once, and many conclusions were reached regarding the negative effects of abuse. In a study conducted by Edwards et al. (2003) with more than 8,000 participants, it was reported that exposure to more than one type of abuse had a much more negative effect than exposure to a single type of abuse. At the same time, it is also known that exposure to the same type of abuse more than once has more devastating effects on mental health (Classen et al., 2005; Yektaş et

al., 2018). No study was found in the literature showing that exposure to more than one type of abuse is associated with fewer negative effects or is not associated with negative effects. However, in line with the cognitive-behavioral approach, it is reported in the literature that factors such as the victim's cognitive understanding of the event and whether the victim receives social support are more important variables than the number of times the event occurs (Muenzer et al., 2017). When examined in terms of the perpetrators of abuse variable, it is generally stated in the literature that a person who is important to the child (e.g., family members, someone close to the family, a teacher) is the perpetrator (Weiss, 2002). In this study, five participants stated that a family member abused them, two participants stated that they were abused by a teacher, and three participants stated that they were abused by someone they knew (a barber, a tailor, and a friend's father). It has been observed that the studies conducted in the literature differ in terms of the perpetrators. In a study conducted by Yektaş et al. (2018), it was stated that the perpetrators were acquaintances/neighbors, boyfriends, and family/relatives, respectively. Another study stated that the perpetrators were most often acquaintances, strangers, partners, and teachers (Altun & Şahin, 2017). It is thought that an important point here is that the child is abused by an important person or especially a family member. Because this situation has been stated, the close person creates both painful feelings in the child and acts as an attachment figure, which may be associated with more ambivalent feelings and negative outcomes (Fisher, 2017). In the research findings, especially under the sub-theme of shame, it was seen that one participant expressed that being abused by her family was a source of shame, and she also stated that being away from her family made her sad. Even if the child is not the perpetrator of the abuse, the reactions and lack of support the child receives from his/her family and social environment outside of his/her family regarding the abuse incident affect the child at least as negatively as the abuse incident itself. When evaluated in terms of reporting the abuse and the support received, it was learned that one participant shared the abuse with his/her mother during adolescence, and two participants shared it with their mothers during university. Only one of these participants stated that they received family support. Two participants stated that they shared it with their friends and received support during university. The study's findings are consistent with the literature regarding delay in reporting the abuse. Previous studies have also reported that most people who were abused in childhood shared the abuse with someone in adulthood (Lemaigre et al., 2017). Although there are many studies in the literature indicating that the age of reporting abuse is quite late, it has been observed that there are also reports in different age groups. For example, in a study conducted by Topal et al. (2018), it was stated that the average age of reporting abuse by children is between 12-15. In the relevant literature, consistent with the research findings, it is stated that the people who share the abuse are mostly mothers (Foster, 2017) and peers (Bulut Şahin, 2020). An important point here is the reaction the person thinks they will receive after sharing. Believing, supporting, and protecting the child, especially in their sharing, is very important in terms of preventing the formation of irrational thoughts and coping with mental health problems. This is particularly emphasized in the research findings in the

sub-theme of worthlessness/unimportance. In the quotes of the participants who stated that they had a worthlessness/unimportance cognition, the negative reactions and lack of support from the family are striking. A study conducted by Hunter (2015) reported that the failure of mothers to protect and support children who reported being abused had negative psychological consequences. When evaluated from all these perspectives, it is seen that the findings of the study are consistent with the literature.

It is seen that the themes that emerged as a result of the research are compatible with the concept of the cognitive triad advocated by the cognitive approach. In other words, the cognitive model emphasizes that negative changes occur in the cognitive triad after traumatic experiences (Foa et al., 1999). It is reported that they experience changes in their cognitions regarding themselves, such as value, competence, power, and control; in cognitions regarding other people, such as closeness and security; and in cognitions regarding the future/life, such as dangerousness and evil (Foa et al., 1999; Janoff-Bulman, 1999). Indeed, in this study, the participants expressed negative changes in their cognitions regarding themselves, others, and their future/life. In the literature, there are research findings stating that the cognitions of adults who were exposed to childhood abuse about themselves, others, and the future/life change (Alsancak-Akbulut & Barışkın, 2020; Berber-Celik & Odacı, 2012; Owens & Chard, 2001; Webb & Otto-Whitmer, 2001; Ye et al., 2023). For example, in a study conducted by Ye et al. (2023), themes related to the self, self-blame, loneliness/lack of social support, and power were emphasized, similar to the findings of this study. In terms of the others/world, it is also similar in terms of the themes of people's selfishness, people's unreliability, and a cruel and insecure world. Differently, in this study, lack of self-confidence was also emphasized under the themes related to self. In a study conducted by Dorahy and Clearwater (2012), similar to the research findings, the participants particularly emphasized self-blame and shame. Unlike this study, themes such as fear of disclosure and blaming others were also included. In addition to all this, longitudinal studies on childhood abuse also support negative changes in cognition (Gibb et al., 2001; Hann et al., 2017). Beliefs that develop in childhood and show how a person makes sense of themselves, others, and the world are resistant to change (Greenberger & Padesky, 2015). According to the cognitive-behavioral approach, these beliefs can be reinforced with similar experiences and learning later in life (Türkçapar, 2018). When evaluated from this perspective, it can be said that the negative experiences of those who were abused in childhood, such as not sharing this with anyone until adulthood (Lemaigre et al., 2017), not receiving support when they share (Hunter, 2015), and being victimized again (Trickett et al., 2011), reinforce these dysfunctional cognitions until adulthood. This situation can provide an explanation for similar experiences seen in childhood and adulthood as a result of this research.

It has also been observed in the literature that adults who were exposed to childhood abuse experienced cognitive, emotional, and behavioral problems similar to the findings of this study. Individuals exposed to abuse in childhood have also learned to face difficulties such as cognitive difficulties (Dunmore et al., 2001; Kim

& Cicchetti, 2010), emotion regulation difficulties (Kim & Cicchetti, 2010), social withdrawal (Batool & Abtahi, 2017; Sharma, 2022), sexual dysfunction (Carreiro et al., 2016; Sharma, 2022) and risky behaviors (Laird et al., 2020; Norman et al., 2012). When evaluated from these perspectives, the research findings are thought to be compatible with the literature. Similar to the findings of this study, Ye et al. also reported emotion regulation deficits in individuals who were abused during childhood. In this study, participants reported that they could not control their negative emotions, especially anger. In addition, similar to the present study, they also reported difficulties in social and close relationships. However, unlike this study, participants also expressed feelings such as the desire for power and control and fear of being controlled. In a study conducted by Phanichrat and Townshend (2010), it was reported that abuse survivors used various techniques to cope with abuse, and like the participants in this study, dysfunctional strategies such as suppressing feelings and thoughts and avoidance were used more frequently. On the other hand, it was also learned that a limited number of participants used coping strategies such as seeking social support, cognitive structuring, acceptance, and searching for meaning. This may be due to whether the survivors received psychological support or not. The cognitive-behavioral approach also emphasizes the interactions between people's cognitive structure and their emotions and behaviors (Türkçapar, 2018). For example, one participant (P-6) stated that she was afraid of people because she thought she might get hurt and therefore avoided people. Another participant (P-4) thought that people would harm him and, therefore, people should love him, so he exhibited certain behaviors to please people. When evaluated from a cognitive-behavioral perspective, it can be said that the participants' having dysfunctional cognitions and experiencing emotional and behavioral difficulties are related to which are compatible with the literature and the theoretical basis. In addition to all these, this study has several limitations. The first limitation is the gender distribution. Only one of the participants was male. The second limitation of the study is seen in the time factor. Due to the time factor and the fallibility of memory, adults may not have been able to remember their childhood abuse experiences fully. In other words, since forgetting or distorting negative experiences in childhood may occur due to the time factor, it may be difficult for adults to remember these experiences accurately (Hardt & Rutter, 2004).

Despite the limitations mentioned above, this study has its strengths. Most importantly, there is no study in the national literature that examines the cognitive perceptions of university students who were abused in childhood about their abuse experiences in childhood and adulthood. In this respect, it is thought to contribute to the deficiency in the literature. In this respect, it is thought that it will contribute to the deficiency in the literature. Another important point is that this study shows that adults have common experiences and perceptions regarding childhood abuse. One of the reasons for this is that individuals who have not received psychological support were included in this study. Because the perceptions of individuals who receive psychological treatment regarding their past experiences may change (Dorahy & Clearwater, 2012). This finding reveals the importance of psychological support for

individuals who were abused in childhood. Another finding is that the age of reporting abuse is quite late in Turkish culture, which is based on traditional gender roles. In this study, participants stated that they shared their abuse experiences with someone during adolescence and mostly in adulthood. Individuals who do not report abuse cannot receive the necessary help (Brattfjell & Flam, 2019). The effects of sexual abuse can be more devastating than other types of abuse (Stige et al., 2020). Considering this information, it is important to understand the experiences of these individuals, who are less likely to reach the necessary psychological and social support, especially in terms of sexual and physical abuse in adulthood. It has been observed that studies conducted within this framework in Turkish culture are quite limited. In this context, this study, undertaken in the framework of cognitive behavioral therapy, allowed an in-depth examination of the cognitions, emotions, and behaviors of individuals who were subjected to abuse (especially sexual and physical abuse) in childhood. Studies conducted on clinical samples are frequently encountered in the literature (Dorrepaal et al., 2012; Margolin, 2016). It is thought that conducting this study on a non-clinical sample and conducting psychological studies in this direction may be useful for studies aimed at preventing the development of psychopathology, which is one of the long-term effects of childhood abuse or re-exposure to this event. For example, when working with victims, the themes that emerged in this study can be focused on, or therapeutic studies can be carried out.

On the other hand, due to the limited number of participants, new studies can be conducted to understand the experiences of childhood abuse of adult men, especially in Turkish culture, from a sociocultural perspective. Considering the fallibility of time and memory, which are other limitations, it is thought that increasing the number of longitudinal studies, especially in the national literature, would be beneficial. These research suggestions regarding the limitations can be diversified on different sample groups. In addition, new studies can be conducted on the effectiveness of intervention studies on the themes determined in this study. This study can be repeated with different sample groups. In short, there is a need to increase the number of studies conducted in Turkey to understand childhood abuse experiences in adults. It is thought that increasing the number of studies on this subject will be beneficial both in terms of providing a better understanding of these experiences and guiding the necessary prevention and intervention studies.

The themes identified in this study can form the content of preventive and intervention studies. In particular, school psychological counselors can conduct preventive studies such as seminars and psychoeducation studies to gain skills related to these themes determined within the cognitive behavioral therapy framework. It is also thought that these themes can be a clue for school psychological counselors in terms of recognizing the abused child. On the other hand, not only school counselors but also those working with children or adults in different institutions can benefit from the results of this study. For example, it is thought that psychological counselors working in a private mental health center and trained in cognitive behavioral therapy can create preventive or interventionist studies from this perspective.

While most of the participants stated that they could not get psychological help, they also mentioned the difficulty of accessing psychological support. In this study, the importance of psychological support is emphasized because adults who were abused in childhood have similar experiences in childhood and adulthood. When evaluated from this perspective, it is thought that increasing the accessibility of psychological support and ensuring that people who experienced childhood abuse can benefit from this support can also contribute to policymakers.

ONLINE FIRST

Çocukluk Dönemi İstismarının Bilişsel, Duygusal ve Davranışsal Etkileri: Yorumlayıcı Fenomenolojik Bir Analiz¹

MAKALE TÜRÜ	Başvuru Tarihi	Kabul Tarihi	Erken Görünüm Tarihi
Araştırma Makalesi	25.06.2024	24.12.2024	10.02.2025

Deniz Bettemir ²

Hacettepe Üniversitesi

Nilüfer Koçtürk ³

Hacettepe Üniversitesi

Öz

Bu çalışmada, çocukluk döneminde cinsel ve fiziksel istismara maruz kalan üniversite öğrencilerinin bu travmatik yaşantılara ilişkin deneyimlerinin derinlemesine incelenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla çalışmada fenomenolojik araştırma deseni kullanılmıştır. Veriler, yaşları 18 ile 24 arasında değişen 10 üniversite öğrencisinden yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiştir. Katılımcılar kartopu ve ölçüt temelli örnekleme yöntemleriyle seçilmiştir. Veri toplama sürecinde katılımcıların kişisel bilgilerine ve travmatik yaşantılarına ilişkin deneyimlerine yönelik soruları içeren iki ayrı form kullanılmıştır. Verilerin analizi yorumlayıcı fenomenolojik analiz yoluyla sağlanmıştır. Sonuç olarak, dört üst tema (benlikle ilgili bilişler, başkalarıyla ilgili bilişler, gelecek/hayat ile ilgili bilişler ve bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlar) ve 20 alt tema ortaya çıkmıştır. Belirlenen alt temalar değersizlik/önemsizlik, sevilme, çaresizlik, kusurluluk, suçluluk, utanç, yalnızlık/sosyal destek eksikliği, insanların güvenilmezliği, insanların bencilliği/çıkarıcılığı, insanların duyarsızlığı, geleceğin/hayatin umutsuzluğu, hayatın anlamsızlığı, hayatın tehlikeliliği/zalimliği, hayatın adaletsizliği, bilişsel zorluklar, duyguları düzenleyememe, düşük öz saygı, sosyal geri çekilme, cinsel işlev sorunları ve riskli davranışlardır. Elde edilen bulgular ilgili alan yazını kapsamında tartışılmış ve çeşitli öneriler sunulmuştur.

Anahtar sözcükler: çocukluk çağı travmaları, cinsel istismar, fiziksel istismar, yorumlayıcı fenomenolojik analiz.

¹Bu çalışma, ikinci yazarın danışmanlığında yürütülen, ilk yazarın doktora tezinin bir parçasıdır.

²**Sorumlu Yazar:** Uzm. Psk. Dan. Deniz Bettemir, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, E-posta: denizbettemir@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0009-0007-4013-8441>

³Doç. Dr. Nilüfer Koçtürk, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı, E-posta: niluferkocturk@hacettepe.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-6124-1842>

Travmatik yaşantılar içerisinde değerlendirilen çocuğa kötü muamele, ağır sonuçları olan evrensel bir sorundur. Dünya genelinde yaklaşık her dört çocuktan üçünün psikolojik veya fiziksel şiddete maruz kaldığı bildirilmektedir (Dünya Sağlık Örgütü [DSÖ], 2020). Ayrıca her 13 erkekten ve her beş kadından birinin 18 yaşından önce, yani çocukluk döneminde cinsel istismara uğradığı tahmin edilmektedir (DSÖ, 2022). Çocukluk çağı istismar deneyimlerinin yaygınlığı Stoltenborg vd. (2015) tarafından yapılan kapsamlı bir çalışmada rapor edilmiştir. Bu çalışmada çocukların duygusal istismara uğrama oranı %36,3 iken, fiziksel istismara uğrama oranı %22,6 ve cinsel istismara uğrama oranı ise %12,7'dir. Konu Türkiye bağlamında ele alındığında, güvenlik birimlerine getirilen 207.999 çocuğun mağdur olduğundan şüphelenildiği bilinmektedir (Türkiye İstatistik Kurumu[TÜİK], 2021). Görüldüğü üzere çocuklara kötü muamelenin yaygınlık oranları oldukça değişkenlik göstermekte ve alan yazınında bu oranların gerçeği yansıtmadığı düşünülmektedir (Stoltenborgh vd., 2015). Özellikle eksik bildirilen cinsel istismar oranlarının belirlenen rakamların üzerinde olduğu tahmin edilmektedir (London vd., 2008).

Çocuk cinsel istismarı, gelişimsel olarak hazır olmayan bir çocuğun anlamlandıramadığı, toplumsal normlara ve yasalara uymayan her türlü cinsel davranışa hem yetişkinler hem de bir çocuk tarafından maruz bırakılmasıdır (American Professional Society on the Abuse of Children [APSAC], 2011). Cinsel istismar kapsamına giren davranışlar temaslı (ör., çocuğun bedenine cinsel amaçlı dokunulması) ve temassız (ör., çocukla cinsel içerikli konuşmalar yapılması, istismarcının mahrem yerlerini göstermesi) davranışlar olarak ikiye ayrılır (APSAC, 2011; Polat, 2019). Cinsel istismar tek başına veya diğer istismar türleriyle birlikte yaşanabilir. Alan yazınında cinsel istismara sıklıkla fiziksel ve duygusal istismarın eşlik ettiği vurgulanmaktadır (Dong vd., 2003). Fiziksel istismar tekmeleme, tokatlama, yumruklama, ısırma, boğma, zehirleme, bıçakla tehdit etme/bıçaklama, itme, kakma ve sürüklenme gibi çocuğun vücudunda gözle görülür hasara yol açan davranışlar olarak; duygusal istismar ise çocuğun duygusal gelişimine zarar veren ve tekrarlanan sağlıksız davranışlar olarak tanımlanmaktadır (APSAC, 2011; Gilbert vd., 2009). Cinsel istismar tek başına ruh sağlığına zarar verebilirken, diğer istismar türleriyle birleşmesi olumsuz etkinin şiddetini ve düzeyini daha da artırabilir (Edwards vd., 2003).

Alan yazınında çocuklukta istismara uğrama ile yaşam boyu psikopatoloji arasında pozitif bir ilişki bulunmuştur. Yetişkinlikte çocukluk çağı travması yaşamının anksiyete (Hovens vd., 2010), panik bozukluk ve sosyal fobi (Lochner vd., 2010), obsesif-kompulsif bozukluk (Alsancak-Akbulut ve Barışkın, 2020; Ou vd., 2021), travma sonrası stres bozukluğu ve dissosiyatif bozukluklar (Schalinski vd., 2016), depresyon ve kişilik bozuklukları (Fergusson vd., 2008) ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, çocukluk travmasının yetişkinlikteki etkileri arasında madde bağımlılığı (Enoch, 2011), yeme bozuklukları (Fischer vd., 2010; Okumuşoğlu, 2022), cinsel işlev bozuklukları (Rellini ve Meston, 2011), şizofreni (Hailes vd., 2019), kendine zarar verme (Norman vd., 2012) ve intihar (O'Leary ve Gould, 2009) sayılabilir. Bununla birlikte, çocuklukta istismara maruz kalan her bireyde sürekli

olarak psikopatoloji gelişmesine de buna aracılık edebilecek bazı faktörler olabilir. Özellikle psikopatoloji ile ilişkilendirilen işlevsel olmayan bilişler, çocuklukta istismara maruz kalmış yetişkinlerde sıklıkla gözlenmektedir. Alan yazınında çocukluk çağı travmasına maruz kalan kişilerin kendilerine, diğer insanlara ve geleceğe/hayata yönelik bilişlerinin değiştiği bildirilmektedir (Alsancak-Akbulut ve Barışkın, 2020; Owens ve Chard, 2001; Webb ve Otto-Whitmer, 2001). Bu bilişlerin belirli duygu ve davranışlarla ilişkili olduğu da bilinmektedir (Ehlers vd., 2005). Çocuklukta istismara uğramak sıklıkla suçluluk, utanç, acı (Sharma, 2022), zayıflık ve eksiklik, değersizlik, korku (Fater ve Mullaney, 2000), çaresizlik (Batoool ve Abtahi, 2017), öfke (Mgolozeli ve Dumasi, 2020) ve umutsuzluk (Ekincici ve Kandemir, 2014) duygularıyla ilişkilendirilmektedir. Ayrıca bu bireylerde kendilerine ve başkalarına karşı güven eksikliği (Fater ve Mullaney, 2000), yalnızlık hissi (Shevlin vd., 2015), beden tamamina veya bir kısmına karşı tiksinti (Fallon ve Ackard, 2002) ve karşı cinse karşı nefret (Batoool ve Abtahi, 2017) de sıklıkla görülmektedir. Bu deneyimlere maruz kalan bireyler, bu duyguları düzenlemek için işlevsel olmayan stratejilere başvurabilirler. Ruminasyon, düşünceleri bastırma ve kaçınma bu işlevsiz stratejilere örnek olarak verilebilir (Dunmore vd., 2001; Kim ve Cicchetti, 2010). Çocukluk çağı istismarı ayrıca sosyal izolasyon (Sharma, 2022), cinsel kaçınma (Vaillancourt-Morel vd., 2015) ve riskli cinsel davranışlar (Laird vd., 2020) gibi işlevsiz davranışlarla da ilişkilidir. Başka bir deyişle, çocuklukta istismar deneyimleri, işlevsiz bilişler, duygular ve davranışlardan oluşan bir kısır döngü yaratarak farklı sorunlara yol açabilir.

Yukarıda bahsedilen bilişsel yapı ve uyumsuz başa çıkma stratejileri, ruhsal bozukluklar için bir risk faktörü oluşturmanın yanı sıra kişinin yeniden mağdur olmasına da neden olabilmektedir. Çocukluk çağında travmaya maruz kalmanın belki de en önemli sonuçlarından biri, bireylerin ilerleyen yıllarda yeniden mağdur olabilmeleridir (Classen vd., 2005; Trickett vd., 2011). Buna neden olan önemli faktörler arasında, çocukların istismarı kimseyle paylaşmamaları ve yetişkinlik dönemine kadar yardım almamaları da olabilmektedir (Classen vd., 2005). Bu durum, gerekli psikososyal ve terapötik destekten mahrum kalabileceklerini ve istismarın etkilerinin yaşam boyu devam edebileceğini düşündürmektedir. Önceki çalışmalar da uzun vadede, istismarı bildirmeyen bireylerin bildirenlere kıyasla daha olumsuz psikolojik sonuçlar yaşadığını göstermiştir (Brattfjell ve Flâm, 2019; Swingle vd., 2016). Nitekim istismarı biriyle paylaştıklarında aldıkları olumsuz tepkiler de bireyin psikolojik sağlığını olumsuz etkilemektedir (Barter, 2005). İstismarı paylaşmanın istismara maruz kaldıktan çok sonra (yaklaşık 15-20 yıl) gerçekleştiği (Easton, 2013) ve çocukluk çağı cinsel istismar mağdurlarının %60-70'inin yetişkinlik dönemine kadar bunu kimseye anlatmadığı bilinmektedir (Lemaigre vd., 2017). Buna ek olarak, Stige vd. (2020) çocukluk çağı istismar anılarının bastırıldığını, yetişkinliğe kadar hatırlanmadığını ve yetişkinlikte geri dönüşler olarak ortaya çıktığını belirtmiştir.

Beliren yetişkinlik dönemi, çocuklukta yaşanan istismar deneyimlerinin etkilerinin görülebildiği önemli bir dönemdir (Connolly, 2014; Faulkner vd., 2014). Beliren yetişkinlik dönemi, bireylerin öncelikle kendilerine odaklandıkları, diğer bir

deyişle kim olduklarını ve hayatta ne yapmak istediklerini sorguladıkları ve bunun için gerekli becerileri edinmeye başladıkları dönemdir. Özellikle bu dönemdeki kişiler farklı alanlarda kimlik arayışlarını sürdürürler (ör., aşk, iş, dünya; Nelson, 2003). Bu dönemde bireyler kendilerine ve başkalarına odaklanırlar ve sosyal çevrelerini geliştirirler (Arnett, 2007). Bireyin kendisine, başkalarına ve dünyaya ilişkin değerlendirmelerinin değiştiği ve şekillenmeye başladığı bu dönemde, çocuklukta yaşanan travmatik deneyimlerin hatırlanması, yorumlanması ve olumsuz etkilerinin daha belirgin hale gelmesi ve kişilerin gelecekteki yaşamlarını sağlıklı bir şekilde şekillendirmesi muhtemeldir (Ménard ve MacIntosh, 2021; Norman vd., 2012). İstismar deneyimlerinin uzun süre biriyle paylaşılmaması gibi önemli nedenler, çocukların yetişkinlik dönemine kadar psikolojik yardım alamamasına ve dolayısıyla ruh sağlığının bozulmasına neden olabilmektedir (Brattfjell ve Flâm, 2019). Üniversite öğrencileriyle yapılan boylamsal çalışmalar da çocukluk çağı istismarının olumsuz etkilerini göstermektedir (ör., Chen vd., 2022). Bu tür deneyimler sadece psikolojik olarak değil, birçok yönden sorunlara neden olabilir. Çocukluk çağı istismarının üniversite yaşamında akademik ve sosyal sorunlara yol açtığı da bilinmektedir (Mitchell vd., 2021). Çocukluk çağında istismara uğramış kişilerin üniversite yıllarında suça karıştığını gösteren araştırma bulguları da alan yazınında mevcuttur (Lee vd., 2015). Bu durum, çocuklukta istismar yaşamının yalnızca bireysel değil, toplumsal sorunlarla da ilişkili olduğuna işaret etmektedir.

Alan yazını incelendiğinde çocukluk çağı istismarının uzun vadede birçok psikolojik ve sosyal sorunla ilişkili olduğu görülmektedir. Çocukluk çağında istismara uğrayan kişilerin bu durumu uzun süre paylaşmamaları ya da paylaştıklarında aldıkları olumsuz tepkiler, istismarla ilgili yaşadıkları sorunlar için sosyal çevrelerinden destek almalarının, terapötik yardıma başvurmalarının ve dolayısıyla terapötik unsurlara ulaşmalarının önünde bir engel olabileceğini düşündürmektedir. Sonuç olarak, mağdurlar istismarın olumsuz etkilerini yetişkinlik dönemine taşıyabilmektedirler. İstismarın genellikle yaklaşık 15-20 yıl sonra paylaşıldığı bilgisi (Easton, 2013) göz önünde bulundurulduğunda, çocukluk döneminde istismara uğrayan bu bireyler, istismarın olumsuz etkilerini üniversite yıllarına taşıyabilir, bu etkilere dair farkındalıklarını artırabilir ve istismarı birileriyle paylaşmak isteyebilirler. Belirtildiği gibi üniversite dönemi, bireylerin yetişkinliğe adım attığı, keşfetme ve sorgulama yoluyla kendilerini şekillendirdikleri bir dönem olduğundan, bireyler bu dönemde bu yaşantılarını irdeleme eğilimine girebilirler ve bunun birçok olumsuz sonucu olabilir. Bu nedenle çocukluk çağı istismarının etkilerinin ve kişinin bunları yorumlama biçiminin belirlenmesinin ve bu amaçla çeşitli müdahaleler geliştirilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir. Nitekim alan yazınında özellikle üniversitelerin psikolojik danışma merkezlerinde bu bireylere yönelik bilişsel çalışmaların yapılmasının önemi vurgulanmaktadır (Wilkinson-Truong vd., 2020). Bu çalışmanın alan yazınına katkısı değerlendirildiğinde, alan yazınında çocukluk çağı istismarına ilişkin çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Ancak cinsel ve fiziksel istismar başta olmak üzere bu deneyimleri travma ile çalışmada temel yaklaşımlardan biri olan bilişsel davranışçı terapi yaklaşımı (McCormack ve Katalinic, 2016) ile inceleyen

nitel bir araştırmaya Türkiye'de rastlanmamıştır. Nitekim çocukluk çağı istismarı ile çalışmada bilişsel davranışçı terapinin etkinliğini gösteren birçok çalışmaya rastlanmıştır (McDonagh vd., 2005; Wilkinson-Truong vd., 2020). Mevcut çalışmaların genellikle yetişkinlik dönemini ve tüm istismar ve ihmal türlerini birlikte kapsadığı görülmektedir. Ayrıca çocukluk çağı istismar yaşantılarına yönelik müdahale çalışmalarının klinik tanısı olan bireyler üzerinde gerçekleştirildiği bilinmektedir (Dorrepaal vd., 2012; Margolin, 2016). Ancak klinik tanı almayan çocukluk çağı örselenme yaşantısı olan bireylerin de yukarıda bahsedilen işlevsiz biliş, duyu ve davranış döngüsüne sahip olabileceği (Harter ve Vanecek, 2000) düşünüldüğünde, klinik tanı almayan bireylerle yapılan çalışmaların önleyici olabileceği düşünülmektedir. Aynı zamanda, alan yazınındaki eksiklikler açısından da yardımcı olabileceği söylenebilir. Tüm bu açılardan değerlendirildiğinde, bireylerin çocukluk çağı istismarına ilişkin deneyimlerinin belirlenmesi hem alan yazınına katkı sağlaması hem de gerekli müdahalelerin oluşturulması açısından önemlidir. Bu durum aynı zamanda toplum bazında yapılacak çalışmalara zemin hazırlamak açısından da faydalı olabilir. Dolayısıyla bu çalışmanın alan yazınına, saha çalışanlarına, politika yapıcılara ve çocukluk çağı istismarına maruz kalmış bireylerin bireysel gelişimlerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu bağlamda, bu çalışmada üniversite öğrencilerinin çocukluk çağı istismar deneyimlerine ilişkin algılarının belirlenmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla "Çocukluk döneminde istismara maruz kalan üniversite öğrencileri istismarın etkilerini çocukken ve şimdi nasıl algılamaktadırlar?" temel sorusuna yanıt aranmıştır.

Yöntem

Bu bölümde, araştırma modeli, çalışma grubu, veri toplama aracı, veri toplama süreci ve veri analizi hakkında detaylı bilgi sunulmaktadır.

Araştırma Modeli

Bu çalışmada, çocukluk döneminde (18 yaşından önce) fiziksel ve cinsel istismara uğramış üniversite öğrencilerinin travmatik deneyimlerine ilişkin kapsamlı bir bakış açısı elde etmek amacıyla fenomenolojik desenlerden biri olan yorumlayıcı fenomenolojik analiz (IPA) kullanılmıştır. Fenomenolojik yaklaşım, insanların bir fenomene ilişkin kişisel deneyimlerinin özünü keşfetmelerine, ortak bir anlam bulmalarına ve evrensel bir açıklama sağlamalarına yardımcı olmaktadır (Creswell ve Poth, 2018; Patton, 2015; van Manen, 1990). Öte yandan IPA, katılımcıların belirli bir olguya ilişkin deneyimlerinin betimlenmesini ve araştırmacının bu deneyimleri yorumlamasını içermektedir. Katılımcı başına gelenleri anlamlandırmakla meşgul olduğu için deneyimlerin sadece katılımcıdan alınması kafa karışıklığı yaratabilir. Bu nedenle IPA, araştırmacının aynı zamanda katılımcıya ne olduğunu anlamlandırmaya çalıştığı ikili bir yorumlama süreci oluşturmaktadır (Smith, 2011).

Örnekleme Yöntemleri ve Katılımcılar

Bu çalışma, 2023-2024 Akademik Yılı Bahar Dönemi'nde Ankara'daki üniversitelerde öğrenim gören ve çocukluk döneminde fiziksel ve cinsel istismara uğramış üniversite öğrencileri ile yürütülmüştür. Katılımcılar kartopu ve ölçüte dayalı örnekleme gibi amaçlı örnekleme yöntemleri kullanılarak seçilmiştir. Amaçlı örnekleme, çalışma için seçilen belirli bireylerden kapsamlı veri toplamayı içermektedir. Budoğrultuda, önerilen başka bir kişiye ulaşarak, görüşme zinciri oluşturarak veri toplamak kartopu örnekleme, katılımcıları önceden var olan belirli kriterlere göre seçmek ise ölçüt temelli örnekleme anlamına gelmektedir (Creswell ve Poth, 2018; Patton, 2015). Katılımcılar bazı dahil etme ve hariç tutma kriterlerine göre belirlenmiştir. Kümülatif travmanın psikolojik sağlık üzerinde daha olumsuz sonuçlara yol açtığı bilinmektedir (Edwards vd., 2003). Bu nedenle, birden fazla kez fiziksel ve cinsel istismara uğrayan kişiler çalışmaya dahil edilmiştir. Aynı zamanda alan yazınında geçen zamanın cinsel istismar semptomlarının iyileşmesi için yeterli olmadığı ve psikolojik tedavi almanın önemi vurgulanmaktadır (Santiago vd., 2013). Çünkü tedavi alan bireylerin bu geçmiş deneyimleri üzerine düşünceleri ve bakış açılarını değiştirmeleri beklenmektedir (Dorahy ve Clearwater, 2012). Psikolojik yardım süreci de (ör., psikoterapi, ilaç tedavisi) istismara maruz kalmış bireylerin bakış açılarında bir değişim yaratabilir. Bu nedenle, klinik grupta yer almayan bireylerin deneyimlerini anlamak amaçlandığından, çocukluk çağı istismarı sonrası herhangi bir psikiyatrik tanı almış olan, başka bir travma deneyimi olan, psikiyatrik ilaç kullanan ve terapi gören bireyler çalışma dışında bırakılmıştır. IPA belirli bir örneklem büyüklüğü önermemekte ve önemli olanın örneklemin homojenliğinin sağlanması olduğunu belirtmektedir (diğer bir deyişle, benzer deneyimlere sahip bireylerle çalışmak; Smith vd., 2009). Bu bağlamda, bu çalışmada benzer istismar türlerine (fiziksel ve/veya cinsel istismar) maruz kalma dahil edilme kriteri olarak saptanarak katılımcılar belirlenmiştir. Ayrıca literatürde IPA için kesin bir örneklem büyüklüğü belirtilmemekle birlikte genellikle daha küçük konsantre bir örneklem ile analiz yapılması önerilmektedir. Katılımcılara ait bazı demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1*Katılımcı Üniversite Öğrencilerinin Bazı Demografik Bilgileri*

Katılımcılar	Cinsiyet	Yaş	Algılanan Sosyoekonomik Seviye	İstismar Türü	İstismar Faili	Yaş / Maruz Kalma Sıklığı
K-1	Erkek	24	Düşük	Cİ, Fİ	Cİ: Berber, Ortaokul arkadaşları Fİ: Berber, Baba	Cİ-Fİ: 5-15 yaş arası. Birden çok kez.
K-2	Kadın	18	Düşük	Cİ	Cİ: Terzi	Cİ: Ortaokul dönemi. İki kez
K-3	Kadın	22	Orta	Cİ, Fİ	Cİ: Kuzen Fİ: Ebeveynler	Cİ: Ortaokul dönemi. Üç ya da dört kez. Fİ: 4-16 yaş arası. Birden çok kez.
K-4	Kadın	19	Düşük	Cİ	Cİ: Arkadaşının babası	Cİ: 7-8 yaşları arasında. Üç ya da dört kez
K-5	Kadın	20	Düşük	Cİ, Fİ	Cİ: Kuzen Fİ: Anne	Cİ: 9-10 yaşları arasında. Birden çok kez. Fİ: 6-10 yaşları arasında. Birden fazla kez
K-6	Kadın	23	Düşük	Cİ, Fİ	Cİ: Büyükbaba Fİ: Anne	Cİ: Ortaokul dönemi. İki kere. Fİ: İlkokul ve ortaokul dönemi. Birden çok kez.
K-7	Kadın	19	Yüksek	Cİ, Fİ	Cİ: Öğretmen Fİ: Ebeveynler	Cİ: Ortaokul dönemi. İki kez. Fİ: İlkokul ve ortaokul dönemi. Birden fazla kez.
K-8	Kadın	24	Yüksek	Cİ	Cİ: Kuzen	Cİ: İlkokul dönemi. Birden çok kez.

Tablo 1 (devamı)

K-9	Kadın	20	Orta	Cİ, Fİ	Cİ-Fİ: Çekirdek aile üyesi	Cİ: İlkokul dönemi. En az üç kez. Fİ: İlkokul dönemi. Birden çok kez.
K-10	Kadın	21	Düşük	Cİ	Cİ: Müzik öğretmeni	Cİ: 12-13 yaşları arasında. Birden çok kez.

Not. Cinsel İstismar = Cİ, Fiziksel İstismar = Fİ.

Tablo 1'deki bilgilere ek olarak, katılımcılara istismar deneyimlerini herhangi biriyle paylaşıp paylaşmadıkları ve paylaştılsa ne zaman bildirdikleri, travmatik deneyim için psikolojik destek, tanı ve ilaç alıp almadıkları, algılanan aile ve sosyal destek ve damgalanmaya maruz kalma durumları da sorulmuştur. Katılımcıların tamamı herhangi bir psikolojik destek ya da ilaç tedavisi almadıklarını belirtmişlerdir. Buna ek olarak, biri ergenlik döneminde, ikisi üniversite yıllarında olmak üzere üç katılımcının deneyimlerini anneleriyle paylaştığı öğrenilmiştir. Bu katılımcılardan sadece biri ailesinin desteğini hissettiğini belirtmiştir. İki katılımcı ise üniversite sürecinde yaşadıklarını arkadaşlarıyla paylaştıklarını ve destek hissettiklerini söylemişlerdir.

Veri Toplama Araçları

IPA için en yaygın kullanılan veri toplama yöntemi yarı yapılandırılmış görüşmelerdir (Smith vd., 2009; Smith, 2011). Bu bağlamda, araştırmacılar çalışma için gerekli verileri elde etmek amacıyla bir Kişisel Bilgi Formu ve bir Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu geliştirmişlerdir. Bu formlar üç aşamada geliştirilmiştir. İlk aşamada, ilgili alan yazını doğrultusunda sorular oluşturulmuş ve diğer araştırmacı ile tartışılmıştır. İkinci aşamada, görüşme formları travma ve nitel araştırmalar üzerine çalışan en az doktora derecesine sahip dört uzman tarafından incelenmiştir. Uzmanlardan görüşme sorularının anlaşılabilirliğini, kapsamını ve yönlendiriciliğini değerlendirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan alınan geri bildirimlerle görüşme formları yeniden düzenlenmiştir. Üçüncü aşamada, araştırmanın dahil edilme ve dışlanma kriterlerine göre seçilen iki katılımcı ile görüşmeler gerçekleştirilmiş ve gerekli düzeltmeler yapılarak forma son hali verilmiştir.

Araştırma için hazırlanan formlardan ilki Kişisel Bilgi Formu'dur. Bu formda cinsiyet, yaş, algılanan sosyoekonomik düzey, istismar türü, fail, istismara maruz kalma yaşı ve sıklığı, açıklama durumu ve açıklama zamanı gibi sorular yer almaktadır (bkz. Tablo 1). Diğer form ise üniversite öğrencilerinin çocukluk döneminde (18 yaşından önce) maruz kaldıkları istismar yaşantılarına ilişkin görüş ve

deneyimlerini almak amacıyla hazırlanan Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu'dur. Bu form 12 sorudan oluşmaktadır. Ayrıca bu formda katılımcıların çocukluk dönemindeki istismar yaşantılarına ilişkin "çocukluk" ve "şimdiki" bilişleri (benliğe, başkalarına ve geleceğe/hayata yönelik), duyguları ve başa çıkma becerileri ile ilgili sorular da yer almaktadır. Bu deneyimler hakkında bilgi edinmek için görüşmeye "İstismara maruz kaldığınız süreçleri başından sonuna kadar anlatır mısınız?" şeklindeki genel soru ile başlanmıştır. Sorular istismar sonrası dönemi ve içinde bulunulan anı kapsayacak şekilde hazırlanmıştır. Aynı sorular hem istismar sonrası hem de şimdiki dönem için sorulmuştur. Bu sorulara örnek olarak şunlar verilebilir: "Yaşadığınız istismar olay(lar)ını hatırladığınızda şu anda aklınıza ne tür düşünceler geliyor?", "Yaşadığınız bu olay(lar)ı hatırladığınızda şu anda hangi yoğun duyguları yaşıyorsunuz?", "İstismar deneyiminizi düşündüğünüzde, o dönemlerde aklınızdan sıklıkla geçen düşünceler nelerdi?".

Veri Toplama Prosedürü

Veriler görüşme yoluyla toplandığı için çalışma öncesinde bir görüşme protokolü hazırlanmıştır. Çalışma sosyal medya üzerinden duyurulmuştur. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan kişilerle görüşmeler özel bir psikolojik danışmanlık merkezinde gerçekleştirilmiştir. Görüşmeler, travmatik yaşantılar veya krizlerle ilgili duygusal yoğunluk durumunda gerekli psikolojik desteği sağlamak amacıyla yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Her bir görüşme yaklaşık bir saat sürmüştür. Görüşme sırasında katılımcılara bilgilendirilmiş onam formu okunarak (araştırmanın amacı, gönüllülük, gizlilik vb.) araştırma süreci hakkında bilgi verilmiş ve onamları alınmıştır. Ardından üyelerden demografik bilgiler alınmış ve görüşme sürecine geçilmiştir. Sorular tamamlandıktan sonra katılımcının duygusal yoğunluğunu azaltmak için araştırmacılar tarafından hazırlanan gevşeme egzersizleri kullanılarak görüşme sonlandırılmıştır. Katılımcılara bir hafta sonra takip görüşmesi için iletişime geçilmesini isteyip istemedikleri sorulmuştur. Her görüşmeden sonra ilk araştırmacı, verilerini zenginleştirmek için gözlemlerini not almıştır. Görüşmeler ses kaydına alınmış ve transkriptleri oluşturulmuştur. Gizliliği sağlamak için katılımcıların isimlerine yer verilmemiş ve her katılımcı için bir takma ad kullanılmıştır. Veriler Mart ve Nisan 2024 tarihleri arasında toplanmıştır.

Etik Kurul Kararı

Bu çalışmada bilimsel araştırma ve yayın etiği ilkelerine uyulmuştur. Hacettepe Üniversitesi Etik Komisyonu 07.03.2023 tarihli toplantısında araştırmayı etik açıdan uygun bularak 2708159 numarasıyla araştırmacılara bildirmiştir.

Verilerin Analizi

Analiz sürecinde MAXQDA22 programı kullanılmıştır. IPA'nın veri analizi, görüşmelerin vaka bazında analiz edildiği, araştırmacının analitik yorumlarını detaylı bir şekilde verdiği ve katılımcıların söylemlerinden kelimesi kelimesine alıntılarının sunulduğu bir süreçtir (Smith, 2011). Veri analizi altı temel adımdan oluşur ve bu çalışmada bu adımlar izlenmiştir. Bu adımlar tekrar okuma, ilk notları alma, ortaya

çıkan temaları geliştirme, ortaya çıkan temaların ilişkisini inceleme, başka bir katılımcının verilerine geçme ve vakalar arasında örüntüler aramayı içermektedir (Smith vd.,2009). İlk olarak, transkriptler birden fazla kez okunmuş ve verilere aşına olmak için satır satır analiz edilmiştir. Ses kayıtları da katılımcıların seslerinin tonunu ve vurgusunu daha iyi anlamak için tekrar dinlenmiştir. Okuma sırasında, transkriptlerin sol kenarına önemli noktalara ilişkin notlar alınmıştır. Daha sonra veriler daha kapsamlı bir şekilde analiz edilmiş, betimsel, dilsel ve kavramsal yorumlar yapılmış ve alınan notlar genişletilmiştir. Betimsel yorumlar katılımcıların söylediklerinin içeriğini açıklamaya, dilbilimsel yorumlar özellikle dilin nasıl kullanıldığını keşfetmeye odaklanırken, kavramsal yorumlar sorgulayıcı ve daha üst düzey yorumlar olarak tanımlanmaktadır (Smith vd., 2009). Daha sonra tekrar eden ve benzer vakalar incelenerek alt ve üst temalar oluşturulmuştur. Bu süreç her vaka için aynı şekilde tek tek gerçekleştirilmiştir. Bu derinlemesine incelemeler sonucunda her bir katılımcı için belirlenen alt ve üst temalar vakalar arası karşılaştırmalarla değerlendirilmiş ve tüm katılımcılar için geçerli temalar oluşturulmuştur.

Araştırmanın Güvenilirliği

Araştırmanın güvenilirliğini ve geçerliliğini artırmak için özellikle uzman görüşü, derinlemesine veri toplama ve dış denetçi yöntemlerinden (Yıldırım ve Şimşek, 2021) yararlanılmıştır. Öncelikle, geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı oluşturmak amacıyla araştırmacı yanlılığını ortadan kaldırmak için uzman görüşüne başvurulmuştur. Görüşme formu ilgili alan yazını doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu formun geliştirilmesi için üç uzmanın görüşüne de başvurulmuştur. Uzmanlardan gelen öneri ve katkılarla form düzenlenmiştir. Daha sonra dahil edilme ve dışlanma kriterleri için iki katılımcı ile görüşmeler yapılmış ve alınan geri bildirimlerle forma son hali verilmiştir. Veri analizinde elde edilen sonuçların başka bir araştırmacı ile teyit edilmesi, araştırmacının sonuçlarının kendi görüşünden ziyade elde edilen verilere dayandığını gösterebilir (LeCompte ve Goetz, 1982). Bu nedenle ortaya çıkan temalar öncelikle araştırmacılar arasında tartışılmıştır. Daha sonra bu sonuçlar için uzman görüşüne başvurulmuştur.

Trayma ve nitel araştırma yöntemleri konusunda uzman olan üç uzman ile bir değerlendirme toplantısı gerçekleştirilmiştir. Bu toplantıda araştırmacı tüm süreci ve elde edilen verileri uzmanlara aktarmış ve birlikte bir değerlendirme yapılmıştır. Geçerlilik ve güvenilirliği sağlamak için derinlemesine veri toplama yöntemi benimsenmiştir. Araştırmacı, toplanan verilerin araştırma sorularına cevap verme yeterliliğini değerlendirmiş ve doygunluğa ulaşılan kadar veri toplamıştır. Aynı zamanda araştırma süreci dış denetçi yönteminden yararlanılarak bir uzman tarafından izlenmiştir. Dış denetçi, Türkiye'de bir üniversitede psikolojik danışmanlık ve rehberlik alanında doktora adaydır ve yüksek lisans tezinde yorumlayıcı fenomenolojik analiz yöntemini kullanmıştır. Dış denetçi ile düzenli aralıklarla görüşmeler yapılmış ve dış denetçinin değerlendirmeleri dikkate alınmıştır.

Erlandson vd. (1993) araştırmanın aktarılabilişliğinin önemini vurgulamış ve ayrıntılı betimleme ve amaçlı örnekleme kullanılması gerektiğini belirtmiştir. Bu doğrultuda, araştırmanın başka bir ortama aktarılması ve bulguların diğer araştırmacılar tarafından test edilmesi için bu yöntemlerden yararlanılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda belirli katılımcılar seçilmiştir. Çalışmanın her aşaması ayrıntılı olarak açıklanmıştır. Katılımcılardan yüz yüze veri toplanmış, bulgular önce ayrıntılı olarak betimlenmiş ve katılımcılardan doğrudan alıntılar yapılmıştır. Ayrıca detaylı saha notları tutulmuş ve güvenilirliği artırmak için yüksek kaliteli bir ses kayıt cihazı kullanılmıştır.

LeCompte ve Goetz (1982) güvenilirliği sağlamak için araştırmacının konumunu net bir şekilde ortaya koyması ve öznel önyargılardan arınmış olması gerektiğini belirtmektedir. Araştırmanın öznel önyargılardan arındırılması için araştırmacı, çalışmanın yaklaşımını ve yorumlarını şekillendiren deneyimlerini, eğilimlerini ve önyargılarını açıklamıştır. Bu da aynı konu üzerinde çalışacak araştırmacıların hangi rolleri üstlenmesi gerektiği konusunda fikir vermektedir.

Araştırmacı Kimliği

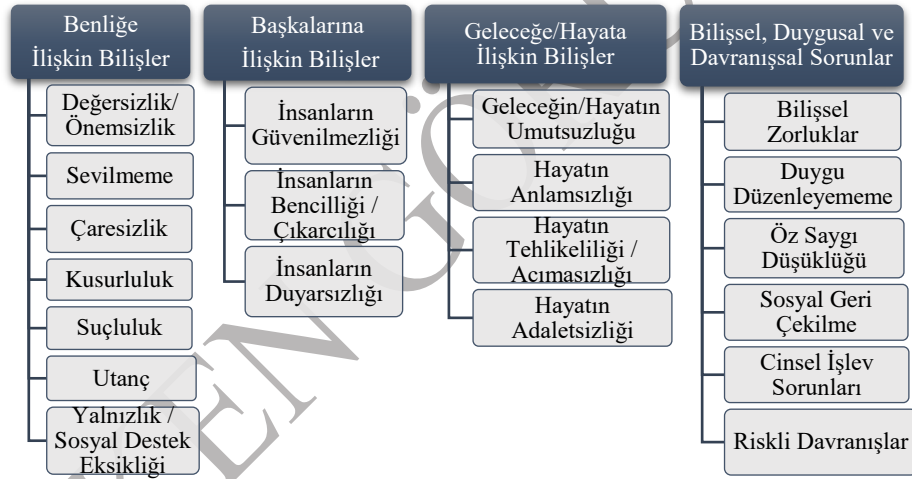
Bu çalışmada görüşmeleri birinci araştırmacı gerçekleştirmiştir. Birinci araştırmacı Bilişsel Davranışçı Terapi eğitimi (teorik, beceri ve süpervizyon) tamamlamıştır. Beş yıldır yetişkinlere bireysel psikolojik danışma uygulamaktadır. Yetişkinlerde çocukluk çağı istismarı seanslarda sıklıkla karşılaştığı bir durumdur. Bu nedenle yetişkinlerin bu deneyimlerine dair derinlemesine bir içgörü kazanmanın ve standart bir tanım oluşturmanın uygulama sürecini kolaylaştıracağını ve yönlendireceğini düşünmektedir. Araştırmacı, özellikle yetişkinlerin çocukluk çağı travmalarına yönelik bilişsel davranışçı uygulamaların, travmatik yaşantılara ilişkin bilişler üzerinden çerçevlendiği için bireylerin bu yaşantılara ilişkin algılarının daha iyi anlaşılması gerektiğine inanmaktadır. Psikiyatrik tanı almamış ve çocuklukta istismara uğramış bireylerle ilgili çalışmaların daha sınırlı olduğu düşünüldüğünde, bu grupla ilgili çalışmaların artması için bu grubun deneyimlerinin daha derinlemesine anlaşılması gerektiğini düşünmektedir. İkinci araştırmacı, birinci araştırmacıya danışmanlık yapmıştır. Akademisyenlik görevinden önce yaklaşık on yıl boyunca çocukluk çağı ihmal ve istismarına maruz kalmış çocuklarla adli görüşmeler gerçekleştirmiştir. İkinci araştırmacı aynı zamanda bilişsel davranışçı terapi eğitimi almıştır. Çocuk istismarı ve ihmali konusunda doktora düzeyinde dersler vermektedir. Araştırmacılar, çocuklukta istismara uğramış bireylerle yaptıkları psikolojik çalışmaların, istismarla ilgili duygu ve düşünceleri aracılığıyla araştırma sürecini nasıl etkileyebileceğinin farkındadırlar. Dolayısıyla katılımcı ve araştırmacı arasındaki dinamik etkileşim bu farkındalık bağlamında yürütülmeye çalışılmıştır. Bu bağlamda birinci araştırmacı, görüşme sonrasında kendi duygu ve düşünceleri hakkında notlar tutmuş, duygu ve düşüncelerinin mesleki bakış açısını etkileyip etkilemediğini değerlendirmek üzere süpervizyon almıştır.

Bulgular

Veri analizi sonucunda dört üst tema (benlikle ilgili bilişler, başkalarıyla ilgili bilişler, gelecek/hayat ile ilgili bilişler ve bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlar) ve yirmi alt tema (değersizlik/önemsizlik, sevilme, çaresizlik, kusurluluk, suçluluk, utanç, yalnızlık/sosyal destek eksikliği, insanların güvenilmezliği, insanların bencilliği/çıkarıcılığı, insanların duyarsızlığı, geleceğin/hayatin umutsuzluğu, hayatın anlamsızlığı, hayatın tehlikeliliği/zalimliği, hayatın adaletsizliği, bilişsel zorluklar, duyguları düzenleyememe, düşük öz saygı, sosyal geri çekilme, cinsel işlev sorunları ve riskli davranışlar) ortaya çıkmıştır. Şekil 1 bu temaları göstermektedir.

Şekil 1

Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı İstismar Deneyimlerine İlişkin Ana ve Alt Temalar

Şekil 1'de yer alan ana temalar ve alt temalara ilişkin bulgular aşağıda ayrıntılı olarak sunulmuştur.

Benliğe İlişkin Bilişler

Benlikle ilgili bilişler üst teması değersizlik/önemsizlik, sevilme, çaresizlik, kusurluluk, suçluluk, utanç ve yalnızlık/sosyal destek eksikliği alt temalarından oluşmaktadır. Bu alt temalar için elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Değersizlik/Önemsizlik

Çocuklukta yaşadıkları istismarı şimdi değerlendirdiklerinde, katılımcıların yedisi kendilerini değersiz/önemsiz biri olarak gördüklerini belirtmiştir.

K-1: *Bir de ben çok değersiz de hissediyordum. Kimsenin bana değer vermediğini düşünüyordum. Baktığım zaman ben bu dünyada olmamalıyım gibiydi. Çünkü ben kullanılacak bir nesneyim ya da beni kullan at, cansız bir nesne, robot, hiçbir değeri olmayan bir şey gibi görecekler zaten diye düşünüyordum. Yapması gerekenler kodlanmış gibi okula eve git gel. Bu şekilde görüyordum kendimi. Görünmüyor gibi hissediyorum çoğunlukla, hala bir önemim olduğunu düşünmüyorum. Herhangi bir şeye faydası olan bir insan değilim gibi.*

Bu katılımcılardan beşi ise çocuklukta ebeveynlerinin istismar olayından haberleri olsa da olmasa da kendilerini korumaları gerektiğini ve ebeveynlerinin kendilerini koruyamamasından dolayı hala kendilerini oldukça değersiz/önemsiz bir insan olarak algıladıklarını belirtmiştir.

K-8: *Ailemle aram açılmıştı. Çünkü onlar yaşadıklarımı fark etmediler ve ben de biraz onlara karşı mesafe koymuştum. Küçük kardeşim vardı, daha çok onunla ilgileniyorlardı. Yok gibiydim. Onlar tarafından görünmüyordum sanki. Beni koruyamadılar. Ailemin hala haberi yok. Kendimi hala değersiz görüyorum. Aileniz için değeriniz yoksa kimse için değeriniz olmuyor.*

Katılımcıların değersizlik/önemsizlik duyguları genellikle ebeveynlerin istismarı fark etmiş olmaları gerektiği inancıyla bağlantılı olarak ifade edilmiştir. Ancak değersizlik/önemsizlik düşüncesi, istismarın bildirilmesinden sonra olumsuz tepkiler alan katılımcılar tarafından da dile getirilmiştir.

Sevilmeme

Çalışmada altı katılımcı kendilerini sevilmeden kişiler olarak gördüklerini belirtmiştir. Bu katılımcılardan ikisi, insanlar tarafından sevilmenin zarar görmemekle ilişkili olduğunu düşündüklerini özellikle belirtmiştir. Kişinin sevildiği takdirde zarar görmeyeceğine dair bir inanca sahip olması, bireyin insanları memnun etme davranışlarını etkiliyor gibi görünmektedir.

K-4: *Beni sevecek birine ihtiyacım var. Beni sevmeleri ve bana iyi davranmaları için insanlara gerçek duygularımı göstermiyorum. Ailem de dahil olmak üzere herkesi memnun etmek için hareket ediyorum. Her zaman beni severlerse bana kötü davranmayacaklarını düşünmüştümdür.*

K-9: *O zamandan beri bende de kimsenin beni sevmediği hissi var. Herkesin beni sevmesi gerektiğini, sevilmediğimi düşünüyorum. Şimdi yavaş yavaş bunu azaltmaya çalışsam da hala insanların beni sevmesi için uğraştığımı görüyorum. Sanki sevilirsem kimse bana bir şey yapmayacakmış gibi.*

Çaresizlik

Çalışmada dokuz katılımcı kendisini çaresiz gördüğünü belirtirken, bir katılımcı böyle düşünmediğini ifade etmiştir. Çaresizlik teması altında, bilişsel davranışçı terapinin çaresizlik temel inancı kapsamında vurguladığı zayıflık, güçsüzlük ve yetersizlik inançları ifade edilmektedir. Bu inançların öncelikle istismar ve sonrasında bu konuda bir şey yapamamakla ilgili olduğu sıklıkla ifade edilmiştir.

K-2: *Kendimi hala çaresiz ve güçsüz hissediyorum. Hem kendimi koruyamadığım için hem de o kişiye yaptırım uygulanmasını sağlayamadığım için çaresiz hissediyorum. Tüm bu yaşantıların etkisinden kurtulamadığım için de çaresiz hissediyorum. Bir şeyleri değiştirecek bir güce sahip değilim.*

K-7: *Yeterli hissetmek için, kendimi beğenmek için çok uğraşıyorum ama ne yapsam içimde o zamandan kalan bir kapanmayan bir yetersizlik var. Kendimi hayat karşısında yeterince güçlü de hissetmiyorum.*

Kusurluluk

Çalışmadaki beş katılımcı kendilerini kusurlu olarak tanımlarken, diğer beş katılımcı kusurlu olduklarını düşündüklerine dair bir inanç belirtmemiştir.

K-2: *Farklı olduğumu düşünüyordum. Tacize uğrayan biri olarak kendimi farklı hissettim çünkü o zamanlar bunun bu kadar yaygın olduğunu bilmiyordum. Bende farklı bir şeyler, belki de yanlış bir şeyler olmalı diye düşündüm. Bende bir kusur olmalı.*

K-4: *Eskiden istismara uğrayanın sadece ben olduğumu, başkaları olmadığını düşünürdüm. Bende bir sorun olduğumu, içimde bir şeylerin eksik olduğumu ve buna maruz kaldığımı düşünürdüm. Şimdi bu duygu beni sık sık tetikliyor. Kendimi başkalarıyla kıyasladığımda, bir konuda geride olduğumu ve bende bir şeylerin eksik olduğumu düşünüyorum.*

Kusurları olduğunu düşünen katılımcıların kendilerini diğer insanlarla kıyasladıkları fark edilmiştir. Bu doğrultuda istismara uğrama nedenleri arasında diğer insanlara kıyasla kendilerinde bir sorun ya da eksiklik olduğunu vurguladıkları görülmüştür.

Suçluluk

Çalışmada yedi katılımcı kendilerini suçlu olarak gördüklerini belirtirken, üç katılımcı bu deneyimden dolayı suçlanmayacaklarını düşündüklerini ifade etmiştir.

K-1: *Birisi bana tatlısın dediğinde bu benim için çok kötü bir şeydi. Çünkü ben bunu yaşadığım zaman bunu yapan kişi bana hep tatlı dediği için tatlı kelimesi bana söylendiği zaman kafamda hep bir uğultular oluşurdu. Benim için kötü bir kelime. Bu kadar tatlı bir çocuk olmasaydım bu yaşadığım olayları bence yaşamazdım.*

K-10: *Belki ben de mi istiyordum acaba diye de kafamı kurcalıyor. Kendimden de şüpheye ediyorum. Buna ben mi müsaade ettim acaba? Taciz etmek için telefonuna*

oyun indirmişti. Molalarda oyun oynatmak için yanına çağırıp taciz ediyordu ve ben de oyun oynadığım için mutlu oluyordum. Çünkü o zaman telefon filan çok yaygın değildi. Dokunmatik telefonu vardı. Bilmiyorum bu konuda da kendimi suçluyorum. Sesimi çıkarmadığıma göre.

Kendini suçlu hisseden katılımcılardan ikisi olayla ilgili o anda hiçbir şey yapamadığı için (ör., şikayet etmek, intikam almak), üçü kimseden yardım almadığı için, üçü olayla o anda sağlıklı bir şekilde baş edemediği için, altısı ise kendi sebeplerinden dolayı (ör., istismarcının çağırdığı yere gitmemeliydi, o gün farklı giyinmeliydi) kendini suçlu hissettiğini belirtmiştir. Yukarıda görüldüğü gibi bazı katılımcıların suçluluk duygusu sadece istismara kendilerinin sebep olduğu düşüncesinden kaynaklanmamaktadır. Bazı katılımcıların suçluluk duygusu ve düşünceleri, istismardan sonraki süreci doğru yönetemediklerini ve bu olayla sağlıklı bir şekilde baş edemediklerini düşünmelerinden de kaynaklanmaktadır. Ancak zaman faktörü nedeniyle katılımcıların çocukluk dönemindeki bilişsel değerlendirmelerinden sonra mı yoksa yetişkinlik dönemindeki değerlendirmelerinden sonra mı kendilerini suçladıkları bilinmemektedir.

Utanç

Araştırmada altı katılımcı şu anda utanç duyduğunu belirtirken, dört katılımcı böyle düşünmediğini ifade etmiştir. Bu katılımcılardan dördü bedenlerinden utandıklarını söylerken, ikisi bu olayı yaşadıkları için utandıklarını belirtmiştir.

K-3: Çocukken bu olaylar yaşandığından beri hayatımda bir değişiklik olmadı. Zaten aile içindeydi. Sadece iletişimi kestim. Onlardan uzak kalmak bana acı veriyordu. Başka kimseye anlatamadım. Anlatmaya da utanıyordum çünkü bir insanın ailesi tarafından böyle bir şeye maruz bırakılması utanç verici. Utanmam gerektiğini düşündüm. İnsanlara ne anlatabilirdim ki?

K-5: Utanç hala daha var. Hayatımın her döneminde kendimden utandım. Bedenimden zaten utandım, utanıyorum. O zaman mesela kollarım açık hiçbir zaman gezmedim. Kollarım açıldığında sanki herkes kollarıma bakıyormuş gibi hissedirdim ya da şort giydiğim de bacaklarıma. Şu anda da olabildiğince zaten kapalı giyinirim. Genelde vücudumdan utanırım.

K-3 kodlu katılımcının özellikle ailesi tarafından bu olaya maruz bırakılmaktan utanç duyduğu gözlemlenmiştir. Bu utanca rağmen onlardan uzak durmanın acı verici olduğunu da ifade etmiştir. Bu durum aile içinde yaşanan istismar deneyiminin ikircikli bir duygu yarattığını düşündürmektedir. Bedenlerinden utanan katılımcıların görüşme sırasında bedenlerini korumaya yönelik davranışlar sergiledikleri de gözlemlenmiştir.

Yalnızlık/Sosyal Destek Eksikliği

Çalışmada dokuz katılımcı kendilerini yalnız ve sosyal destekten yoksun olarak gördüklerini belirtirken, bir katılımcı böyle düşünmediğini ifade etmiştir.

K-3: *Yakın görüp bu yaşadıklarımı anlatabileceğim biri de yoktu. Hala kimseye anlatabilecek gibi hissetmiyorum. Dünyadaki en yalnız insanım. Kimseyle konuşmamak daha fazla acıya sebep oluyor.*

K-9: *Yaşadığım olaylar sonrası benim için en zor kısım küçük bir çocuk olarak kimsesiz kalmış gibi hissetmem oldu. Kendimi büyüttüm. Kendimin hala daha tek destekçisiyim.*

Bazı durumların katılımcıların fiziksel ve duygusal olarak yalnız olduklarını düşüncelerini tetiklediği fark edilmiştir. Özellikle bu alt tema, istismar deneyimlerini uzun süredir kimseyle paylaşmayan, istismarla tek başına baş etmek zorunda olduğunu düşünen ve fiziksel olarak kendisini koruyacak ve destekleyecek kimsenin olmadığına inanan katılımcılar tarafından sıklıkla dile getirilmiştir.

Başkalarına İlişkin Bilişler

Başkalarına ilişkin bilişler üst teması, insanların güvenilmezliği, insanların bencilliği/çıkarıcılığı ve insanların duyarsızlığı alt temalarından oluşmaktadır. Bu alt temalar için elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

İnsanların Güvenilmezliği

Tüm katılımcılar insanların güvenilmez olduğuna ve her an kendilerine zarar verebileceklerine inandıklarını belirtmiştir. Bazı katılımcılar bu güvensizlik ve kaygı nedeniyle insanlardan uzak durmayı tercih etse de insanlarla ilişki kurmaya çalışan katılımcılar da insanların güvenilmez olduğuna ve her an kendilerine zarar verebileceklerine inandıklarını belirtmişlerdir. Bilişsel davranışçı terapide de vurgulandığı gibi, katı inançların geliştiği çocukluk döneminde başka bir kişi tarafından travmatik bir deneyime maruz kalmak, diğer insanların güvenilmez olduğu inancına yol açmaktadır.

K-8: *İnsanlar içlerinden ne çıkacağı belli olmayan canlılar diyebilirim. Ne yapacakları bilinmez. Şu an böyle düşünüyorum. Kimseye güvenmiyorum. Buna rağmen insanlarla ilişki kurmaya çalışıyorum çünkü senelerce sustum. Birileriyle yakın olmaya, bir şeyler paylaşmaya ihtiyacım var. Şu an sık vakit geçirdiğim bir iki kişi var ama bu güvendiğim için değil. Sadece ihtiyacım var. Yine de yaşadığım olay benim insanlarla içsel olarak çok yakın olmamı engellemiş gibi. Onlarlayken bile kendimi korumam gerektiğini düşünüyorum.*

Her ne kadar tüm katılımcılar cinsiyetten bağımsız olarak genel anlamda insanlara güvenemediklerini ifade etmiş olsalar da, yedi katılımcı bu güvensizliğin özellikle erkeklere yönelik olduğunu çünkü bir erkeğin kendilerini istismar ettiğini belirtmiştir.

K-6: *Hiç kimseye güvenmiyorum. Erkeklerle de çok aynı ortamda durmak istemiyorum. Karşı cinse karşı bunun da eğilimi var mıdır diye düşünüyorum. Tanıdığım her insana şüpheli yaklaşıyorum. Dayak yiyebilirim, beni taciz edebilirler, arkamdan iş çevirip beni kandırabilirler.*

Yukarıdakilere ek olarak, dört katılımcı yakın arkadaşlarından ve hatta iki katılımcı ailelerinden korktuklarını belirtmiştir. Buna karşılık, iki katılımcı özellikle istismarcılarına benzeyen kişilerden rahatsız olduklarını ifade etmiştir. Tüm katılımcıların insanların güvenilmez olduğuna ve her an kendilerine zarar verebileceklerine inandıkları göz önünde bulundurulduğunda, katılımcıların kendilerini yeni istismarlardan korumaya çalıştıkları ve kaçınma davranışı belirleyerek olayı hatırlatan tetikleyicilerden uzaklaşmaya çalıştıkları söylenebilir. Bilindiği üzere kaçınma davranışı travma sonrası stres tepkilerinden biridir ve "güvenilmez olarak görülen kişilerden kaçınma" istismar mağdurlarında görülebilen ve "insanlara güvenilemeyeceği inancı" sonrasında ortaya çıkan bir başa çıkma yolu olarak ifade edilebilir.

İnsanların Bencilliği/ Çıkarlılığı

Çalışmada sekiz katılımcı insanların bencil ve çıkarıcı olduğunu düşündüklerini, iki katılımcı ise böyle düşünmediklerini belirtmiştir. Bu iki katılımcı, insanlar bencil olsalar bile her zaman bu özelliklere göre hareket etmeyebileceklerini söylemiştir.

K-1: İnsanları bencil ve egoist görüyorum. Bu olayı yaşadığımdan beri insanların sadece hep kendi isteklerine yönelik yaşadıklarını düşünüyorum. İnsanların içinde iyi bir insan yok. Kendilerinin istekleri her zaman daha ön planda. Canları cinsellik mi yaşamak istiyor diğerinin canı yanmış umursamazlar bile. Varsa yoksa kendi istekleri, kendi çıkarları. Kendi çıkarları söz konusu olduğunda diğerleri önemli değil.

K-7: Bence insanlar kendi zevklerine göre hareket ediyorlar, kendilerinden başka kimseyi düşünmüyorlar.

İnsanların Duyarsızlığı

Katılımcılardan yedisi insanların düşüncesiz ve ilgisiz olduğunu düşündüklerini belirtirken, üç katılımcı böyle bir açıklama yapmamıştır. Maruz kaldıkları istismarın ve istismara ilişkin duygularının diğer insanlar tarafından fark edilmemesi ve yardım sağlanmaması, katılımcılar tarafından insanların duyarsızlığı ile ilişkilendirilerek vurgulanmıştır.

K-4: İnsanlar körler. Yanımda değiller, destek değiller. Duygularımı görmediler. Yaşadıklarımı görmediler. Belki çok keskin düşüncelerim insanlara karşı ama maalesef böyle düşünüyorum. Ben neler yaşamışım. Çok zor değildi ne yaşadığımı, nasıl olduğumu sormak. İnsanlar beni düşüncesizlikleriyle korkutuyor.

K-9: Diğer taraftan şöyle bir şey vardı. İnsanlar kördü. Çok acı çekiyoordum ve sanki kimse beni görmüyor ya da yardım etmiyordu.

Geleceğ/Hayata İlişkin Bilişler

Geleceğ/hayata ilişkin bilişler üst teması, geleceğ/hayatin umutsuzluğu, hayatın anlamsızlığı, hayatın tehlikeliliği/zalimliği ve hayatın adaletsizliği alt

temalarından oluşmaktadır. Bu alt temalara ilişkin elde edilen bulgular aşağıda sunulmuştur.

Geleceğin/Hayatın Umutsuzluğu

Çalışmada yedi katılımcı geleceğin ve hayatın umutsuz olduğunu düşündüklerini belirtmiştir. İstismara ilişkin acı veren duyguların geçmeyeceği, sürekli kötü şeyler olacağı ve aynı şeyin tekrar yaşanacağı düşüncelerinin geleceğe ve hayata umutsuz bakışı etkilediği görülmüştür.

K-7: Yaşadığım olaylardan sonra geleceğimin olduğunu düşünmüyordum. Hayata tahammülümün biteceğini düşünüyordum. Öğretmenim tarafından buna maruz kaldığım için okula da gitmek istemiyordum. Evde de ailemden şiddet görüyordum, evde de çok mutsuzdum. Hep aynı karmaşanın içinde kalacak gibiydim. Şimdi de bu olaya yönelik duygularım düzelmeyecek gibi. Çıkışı göremiyorum. Karamsarım. Hayatımın çoğunu etkiledi sonuçta. Bazen gelecekte de bunu aşmayacağımı düşündüğüm zamanlar oluyor. Etkisi tam anlamıyla hiç geçmeyecek gibi.

K-10: Hayat bir labirent gibiydi. Bu şekilde tarif edebilirim. Acı içindeydim ve bir çıkış arıyordum ama asla bulamıyordum. O acının içinde dönüp duruyordum.

Hayatın Anlamsızlığı

Araştırmaya katılan altı kişi hayatın anlamsız olduğunu belirtmiştir.

K-4: Çöp olmuş bir hayat benimkisi bence. Bilmiyorum içimde bitmek bilmeyen bu hüznle de hayat çok anlamsız geliyor. Günlük hayatıma devam ediyorum ama edemiyor gibiyim de. Boşluğu yaşıyor gibiyim.

K-5: Hayat benim için mücadele edilmesi gereken bir şey değil. Çok anlamlı gelmiyor bana. Bazı şeyleri çok fazla düşünmemek lazım. Hayat için kendimizi çok fazla yıpratmamalıyız. Zaman çok çabuk geçiyor zaten.

Hayatın Tehlikeliliği/Zalimliği

Çalışmaya katılan yedi kişi hayatın tehlikelerle ve acımasızlıkla dolu olduğunu belirtmiştir.

K-2: Dünya kesinlikle acımasız ve tehlikeli. Yani, acı çeken bir sürü insan var.

K-10: Bu olay bana şunu öğretti. Dünya sandığım kadar saf ve temiz değilmiş. İçinde çok fazla kötülük ve tehlike var. Bu dünyada iyi bir şey göremiyorum.

Hayatın Adaletsizliği

Çalışmaya katılan yedi kişi hayatın adaletsizliklerle dolu olduğunu belirtmiştir.

K-6: Dünya aslında güçlü olanın hayatta kaldığı bir yer. Hayatın tamamen adaletsiz olduğunu düşünüyorum.

Görüşmede adaletsizlik ve talihsizlik ifadelerine de sıklıkla rastlanmıştır. Beş katılımcı bu durumun başlarına gelmesini haksızlık olarak değerlendirirken, dördü bu dünyaya geldikleri için şanssız olduklarını belirtmiştir. Bu ifadeler, katılımcıların adil dünyaya olan inançlarının sarsıldığını göstermektedir.

K-9: Yaşadığım şey adaletsiz ve korkunçtu. Neden benim başıma geldiğini düşünüp duruyorum, sanırım bir şey için cezalandırıldım.

Bilişsel, Duygusal ve Davranışsal Sorunlar

Bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlar ana temaları bilişsel zorluklar, duyguları düzenleyememe, düşük öz saygı, sosyal geri çekilme, cinsel işlev sorunları ve riskli davranışlardan oluşmaktadır. Bu alt temalara ilişkin bulgular aşağıda sunulmuştur.

Bilişsel Zorluklar

Çalışmadaki beş katılımcı hala bilişsel zorluklar yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcılardan ikisi hala olay hakkında ruminasyon yaptığını, ikisi düşüncelerini bastırmaya çalıştığını ve biri de sık sık flashbackler yaşadığını bildirmiştir.

K-3: Olayları o kadar bastırılmışım ve unutmaya çalışmışım ki lisedeyken aniden aklıma gelmeye başladılar. Bazen parçalanmış anılar halinde aklıma geliyorlardı. Dayanılmaz bir hale gelmişti. O zamandan beri zor zamanlar geçirmeye başladım.

K-8: O zamanlar hep neler yaşadığımı düşünüyordum. Yaşadığım şeyi neden yaşadığımı. Her ayrıntıyı düşündüm. Hâlâ da düşünüyorum. Korkunç hissettiriyor ama içimdeki ses gerçekten durmuyor.

Duygu Düzenleyememe

Çalışmada dokuz katılımcı duygu düzenleme konusunda zorluk yaşadığını belirtmiştir. Katılımcıların duygu düzenleme güçlüğü ile ilgili yaşadıkları sorunlar; duyguları adlandıramama, olumsuz duygularla uygun şekilde baş edememe ve kontrol duygusunu kaybetme olarak belirlenmiştir.

K-10: Duyguları tam tanımlayamayabilirim ama ara ara bazı duyguları hissedip çok fazla ağladığım oluyor bu konu hakkında. Beni şaşırtıyor bir an da aklıma geliyor görüntüler ve kontrol edilemez bir şeye dönüşüyor. Sinirleniyorum da. Duygularım çok fazla baş edemiyorum. Bir anda kontrolümden çıkıyor duygularım.

Katılımcılardan dokuzu öfke duygularını düzenleyemediklerini belirtmiştir. Bu öfkenin ailenin kendilerini koruyamamasına, bir çocuğun en çok güvenmesi gereken kişiler olarak gördükleri aile bireyleri tarafından istismara uğramalarına, diğer istismarcılara yönelik yaptırımların olmamasına ve kendilerinin de hayatın içinde buna maruz kalmalarına yönelik olduğunu belirttiler.

K-5: *Düşündükçe ne kadar korkunç bir şey yaşadığımı daha iyi anladım. Herkese ve her şeye karşı çok öfkeliyim. Genellikle hıncımı insanlardan çıkarıyorum ve bazen bu öfke kontrol edilemez bir hal alıyor.*

Sekiz katılımcı tekrar istismara uğramaktan korktuğunu belirtmiştir.

K-6: *Cinsel istismar konusunda hala çok korkuyorum. Tekrar maruz kalıp kalmayacağımı bilmiyorum. Bunu düşünmek bile beni korkutuyor.*

Katılımcılar çocukluklarında yaşadıkları olayları anlamlandıramadıklarında sıklıkla korku hissettiklerini belirtmişlerdir. Olayı anlamlandırabildiklerinde hissettikleri duygunun genellikle öfke olduğunu ve bununla başa çıkmakta zorlandıklarını bildirdiler.

Düşük Benlik Saygısı

Çalışmada yedi katılımcı düşük benlik saygısına sahip olduğunu belirtirken, üç katılımcı böyle düşünmediğini ifade etmiştir.

K-1: *Duygusal anlamda insanlara bir şey hissedemedim. İlişki konusunda ciddi bir ilişkim zaten hiç olmadı. Uzak durmalıyım diye düşündüm. Kadın ya da erkek fark etmez birine karşı bir şey hissettiğim de bir yerde onu rahatsız ediyormuş gibi hissediyorum. Sınırlarımı aşıyormuşum gibi. Hoşlandım ve baktım şimdi hemen kafamı çevirmem lazım gibi. Varlığım ile bile insanlara rahatsızlık veriyorum gibi geliyor.*

Katılımcılardan üçü, başkalarının ihtiyaçlarının kendi ihtiyaçlarından daha önemli olduğunu ve onları memnun etmeleri gerektiğini söylemiştir.

K-8: *Bu olayı yaşadığımdan beri insanlara karşı duygularımı, düşüncelerimi söylerken zorlanıyorum. Sanki hakkım yokmuş gibi hissediyorum. Hep onların isteklerini önceliklendirip onlara göre hareket ettiğimi fark ettim. Sürekli onları mutlu etmeye çalışıyorum.*

Öz saygısı düşük olan katılımcılar kendilerini değersiz ve yetersiz görme eğilimindedir. Bu katılımcıların istismar deneyimleri ve yeterli sosyal destekten yoksun olmaları nedeniyle kendilerini değersiz hissetmeleri ve yetişkinliklerinde kendilerini değerli hissetmek için çevrelerindeki kişilerin ihtiyaçlarına öncelik vermeleri dikkat çekicidir.

Sosyal Geri Çekilme

Çalışmada tüm katılımcılar kendilerini insanlardan soyutladıklarını ve sosyal geri çekilme yaşadıklarını belirtmişlerdir. Sosyal geri çekilmenin temel nedenleri olarak katılımcılar, insanlara güvensizliklerini ve yeniden istismara uğrama korkularını ifade etmiş ve bunun kendilerini korumak için bir başa çıkma yolu olduğunu bildirmişlerdir.

K-5: *Genel olarak içime kapanmıştım, insanlardan uzak duruyordum. Kimseyle böyle yakın mesafeye oturmak da istemezdim. İnsanlarla iletişim kurmak*

istemiyordum, konuşmak istemiyordum. Onlardan hep kaçındığımı hatırlıyorum. Şimdi de daha katı biri oldum. Sanırım kendimi korumak için böyleyim. İnsanlar da bana kolay kolay yaklaşmadıklarını söylerler. Ben de zaten genelde çok samimiyet kurmam.

K-6: İçine kapanık bir çocuktum. Çok fazla arkadaş edinemedim. İnsanların bana zarar verebileceğini düşünürdüm. İnsanlardan korkuyordum. Şimdi ise sadece sınırlı sayıda insanla görüşüyorum. İnsanların yanında kendimi rahatsız hissediyorum. Uyum sağlayamadığımı hissediyorum. Herkesin yanında kendimi rahat hissetmiyorum. Bu yüzden mümkün olduğunca insanlardan uzak durmaya çalışıyorum.

Cinsel İşlev Sorunları

Çalışmaya katılanların tamamı cinsel işlev sorunları yaşadıklarını belirtmiştir. Katılımcılardan sekizi, insanlar kendileriyle fiziksel temasta bulunduğunda çok rahatsız hissettiklerini, kimseyle cinsel yakınlık yaşamadıklarını ve bu olasılığın bile kendileri için korkutucu olduğunu belirtmiştir.

K-4: Erkeklerle olan ilişkiyi de etkiledi. Cinsel yaklaşma konusunda da ürkeğim. Beni korkutuyor. Bana normal dokunulduğu zamanlar bile sürekli eskiye gidiyordum gibi oluyor. Cinsellik bilmiyorum benim için zor. Her zaman kendimi kapalı bir kutu içerisinde tuttum. Birisiyle cinsellikle ilgili bir konu açıldığında her zaman ilişkiyi bitirdim korkup rahatsız olduğum için. Benim için cinsellik hep ürpertici girilmemesi gereken bir konu olarak kaldı.

Katılımcılardan biri cinsel ilişkiye girdiğini ancak bunun zorla olduğunu, gergin olduğunu ve çoğu zaman bunu yapmak istemediğini söylemiştir.

K-2: Cinsel hayatımı da çok etkiledi. Bir sene öncesine kadar çok zorlandım. Kimenin bana dokunmasını istemiyordum. Okulda arkadaşlarım işte dokunarak filan el şakası yapıyordu. Onlar bile beni aşırı ürpertiyordu. Geçen sene erkek arkadaşım tanıştım. Onunla da cinsel anlamda çok zorluk yaşadım. İlişkimizde cinselliğe adım atma kısmı çok uzadı. Yeni yeni bunu yaşayabiliyorum ama hala daha gerildiğim ve bunu yaşamak istemediğim zamanlar oluyor açıkçası.

Bir katılımcı rastgele cinsel ilişkiye girdiğini ifade etmiştir.

K-7: Yani normalde böyle bir olay yaşayan birisi herhalde cinsellikten korkar. Ama ben de tam tersi bir etki yarattı. Ben biraz daha büyüdüğümde lise sonda biriyle cinsel birliktelik yaşadım. Üniversiteye geçince de işte eğlencelere katılmaya başladım. Burada insanlarla rastgele cinsel birliktelikler yaşayabiliyorum. Bu durum sanırım benim bir şeyleri düşünmemi engelliyor. Rahatlatıcı ama aynı zamanda ne yapıyorum ben diye de sorguluyorum.

Yukarıdaki ifadelerinden de anlaşılacağı üzere, fiziksel temas düşüncesi bile çoğu katılımcı için tetikleyici olabilmekte ve istismar olayını hatırlatabilmektedir.

Ayrıca istismar olayı ile ilgili olumsuz duygular cinselliğe atfedilmekte ve dolaylı olarak cinsel işlev bozukluğu sorunları yaşanabilmektedir.

Riskli Davranışlar

Araştırmada üç katılımcı riskli davranışlar sergilediğini belirtmiştir. Bir katılımcı kendini tırmalayarak kendine zarar verdiğini, bir katılımcı sık sık alkol ve sigara kullandığını, bir katılımcı ise istismar olayını hatırladığında baş etmek için bileğine kesikler atarak kendine zarar verdiğini belirtmiştir.

K-3: Yaşadığım olaylar aklıma geldikçe ara ara kendimi tırnaklayarak kendime zarar veriyorum. Kısa sürede olsa da rahatlatıyor.

K-9: Yaşadığım bu olayları hatırladığımda alkol ve sigara içmek bana kendimi iyi hissettiriyor. Liseden beri bu tür şeylerle uğraşıyorum.

Kendini suçlayan, düşük öz saygı hisseden, sosyal destek düzeyi düşük olan ve gelecek/hayat ve insanlar hakkında olumsuz düşüncelere sahip olan katılımcılarda riskli davranışlar görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Üniversite öğrencilerinin çocukluk döneminde maruz kaldıkları istismar deneyimlerine ilişkin algılarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılan bu araştırmada, cinsel ve fiziksel istismar mağdurlarının benliklerine ilişkin bilişler, başkalarına ilişkin bilişler, geleceğe/hayata ilişkin bilişler ve bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlar olmak üzere dört üst tema altında çeşitli bilgiler elde edilmiştir. Benlikle ilgili olarak, katılımcıların değersiz/önemsiz, sevilmeyen, çaresiz, kusurlu, suçlu, utanmış ve yalnız/sosyal destekten yoksun olduklarına dair bilişlere sahip oldukları görülmüştür. Diğer insanları güvenilmez, duyarsız, bencil-çıkarıcı, geleceği ve hayatı ise umutsuz, anlamsız, tehlikeli, acımasız ve adaletsiz olarak tanımlamışlardır. Ayrıca katılımcıların çocuklukta maruz kaldıkları istismar yaşantılarına bağlı olarak çeşitli bilişsel zorluklar, duygu düzenleme sorunları, düşük benlik saygısı, sosyal geri çekilme, cinsel işlev bozukluğu sorunları ve riskli davranışlar yaşadıkları belirlenmiştir.

İlgili alan yazını demografik değişkenler açısından incelendiğinde özellikle cinsiyet dağılımı dikkat çekmektedir. Cinsiyet dağılımı açısından bu çalışmada sınırlı sayıda erkek katılımcıya ulaşılmıştır. Alan yazınında kız çocuklarının cinsel istismara daha fazla maruz kaldıklarını bildirdikleri ve erkek katılımcılara ulaşmakta zorluklar yaşandığı bilinmektedir (Altun ve Şahin, 2017; Türkkan ve Odacı, 2022). Bu durumun özellikle ataerkil kültürel özelliklere sahip toplumlarda heteronormatif ve geleneksel erkeklik söyleminden kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu görüş doğrultusunda alan yazınında da erkeklerin maruz kaldıkları istismarı paylaşma olasılıklarının kadınlara göre daha düşük olduğu bildirilmektedir (Gagniera ve Collin-Vézinab, 2016; Okur vd., 2020; Türkkan ve Odacı, 2022). Erkeklerin düşük bildirimlerinin sebebi, damgalanmamak, zayıf-güçsüz görünmemek, eşcinsel görünmekten korkmak ve duygusal deneyimlerini paylaşmaktan, yardım istemekten kaçınmak olarak,

üzerlerinde baskı oluşturan eril toplumsal cinsiyet normlarıyla ilişkili görülmektedir (Alaggia, 2005; Bulut Şahin, 2020; Spiegel, 2003; Türkkın ve Odacı, 2022). Bu açıdan bakıldığında, ataerkil kültürel özellikler sergileyen Türk toplumunda çocukluk çağı istismarına maruz kalmış sınırlı sayıda erkek katılımcıya ulaşılmış olması beklendiktir. Sosyoekonomik düzey açısından incelendiğinde, alan yazınında çocukluk çağı istismarının genellikle düşük sosyoekonomik düzey ile ilişkili olduğu belirtilmektedir (Metzler vd., 2017; Yektaş vd., 2018). Bu çalışmada da görüldüğü üzere, altı katılımcı sosyoekonomik düzeylerini düşük olarak algıladıklarını ifade etmişlerdir. Ancak çocukluk çağı istismarının tüm sosyoekonomik statülerde görüldüğünü bildiren çalışmalar da mevcuttur (Sedlak vd., 2010). Çalışmada dikkate alınan bir diğer değişken ise istismar sıklığı ve birden fazla istismar türüne maruz kalma durumudur. Bu çalışmada birden fazla kez cinsel ve fiziksel istismara maruz kalan bireylerden veriler elde edilmiş ve istismarın olumsuz etkilerine ilişkin birçok sonuca ulaşılmıştır. Edwards vd. (2003) tarafından 8.000'den fazla katılımcıyla gerçekleştirilen bir çalışmada, birden fazla istismar türüne maruz kalmanın tek bir istismar türüne maruz kalmaktan çok daha olumsuz bir etkiye sahip olduğu bildirilmiştir. Aynı zamanda, aynı istismar türüne birden fazla kez maruz kalmanın ruh sağlığı üzerinde daha yıkıcı etkileri olduğu da bilinmektedir (Classen vd., 2005; Yektaş vd., 2018). Alan yazınında, birden fazla istismar türüne maruz kalmanın daha az olumsuz etkiyle ilişkili olduğunu veya olumsuz etkilerle ilişkili olmadığını gösteren bir çalışmaya rastlanmamıştır. Ancak bilişsel davranışçı yaklaşım doğrultusunda, mağdurun olayı bilişsel olarak anlamlandırması ve sosyal destek alıp almaması gibi faktörlerin, olayın gerçekleşme sayısından daha önemli değişkenler olduğu alan yazınında bildirilmektedir (Muenzer vd., 2017). İstismarın failleri değişkeni açısından incelendiğinde, alan yazınında genellikle çocuk için önemli olan bir kişinin (ör., aile üyeleri, aileye yakın biri, bir öğretmen) fail olduğu belirtilmektedir (Weiss, 2002). Bu çalışmada beş katılımcı bir aile üyesinin, iki katılımcı bir öğretmenin, üç katılımcı ise tanıdığı birinin (berber, terzi ve arkadaşının babası) istismarına uğradığını belirtmiştir. Alan yazınında yapılan çalışmaların failler açısından farklılık gösterdiği görülmüştür. Yektaş ve diğerleri (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, faillerin sırasıyla tanıdık/komşu, erkek arkadaş ve aile/akraba olduğu bildirilmiştir. Bir başka çalışmada ise faillerin en sık tanıdıklar, yabancılar, partnerler ve öğretmenler olduğu belirtilmiştir (Altun ve Şahin, 2017). Burada önemli bir noktanın, çocuğun önemli bir kişi ya da özellikle bir aile üyesi tarafından istismar edilmesi olduğu düşünülmektedir. Yakın kişi çocukta hem acı verici duygular yaratmakta hem de bir bağlanma figürü olarak hareket etmektedir ki bu da daha kararsız duygular ve olumsuz sonuçlarla ilişkilendirilebilmektedir (Fisher, 2017). Araştırma bulgularında, özellikle utanç alt teması altında, bir katılımcının ailesi tarafından istismar edilmenin bir utanç kaynağı olduğunu ifade ettiği, ayrıca ailesinden uzakta olmanın kendisini üzdüğünü belirttiği görülmüştür. Çocuk istismarın faili olmasa bile, istismar olayına ilişkin ailesinden ve ailesi dışındaki sosyal çevresinden aldığı tepkiler ve sosyal destek eksikliği çocuğu en az istismar olayının kendisi kadar olumsuz etkilemektedir. İstismarı bildirme ve alınan destek açısından değerlendirildiğinde, bir katılımcının istismarı ergenlik döneminde, iki katılımcının ise üniversite döneminde annesiyle paylaştığı öğrenilmiştir. Bu katılımcılardan sadece biri aile desteği aldığını

belirtmiştir. İki katılımcı ise üniversite döneminde arkadaşlarıyla paylaştıklarını ve destek aldıklarını bildirmiştir. Çalışmanın bulguları, istismarı bildirmede gecikme ile ilgili alan yazını tutarlıdır. Önceki çalışmalarda da çocuklukta istismara uğrayan kişilerin çoğunun istismarı yetişkinlikte biriyle paylaştığı bildirilmiştir (Lemaigre vd., 2017). Alan yazınında istismarı bildirme yaşının oldukça geç olduğuna işaret eden pek çok çalışma bulunsu da farklı yaş gruplarında da bildirimler olduğu görülmektedir. Örneğin Topal vd. (2018) tarafından yapılan bir çalışmada, çocukların istismarı bildirme yaşının ortalama 12-15 arasında olduğu belirtilmiştir. İlgili alan yazınında, araştırma bulgularıyla tutarlı olarak, istismarın paylaşıldığı kişilerin çoğunlukla anneler (Foster, 2017) ve akrabalar (Bulut Şahin, 2020; Lahtinen vd., 2018) olduğu bildirilmektedir. Burada önemli bir nokta, kişinin paylaştıktan sonra alacağını düşündüğü tepkidir. Çocuğun özellikle paylaşımlarında kendisine inanılması, desteklenmesi ve korunması, mantık dışı düşüncelerin oluşmasına engellenmesi ve ruh sağlığı sorunlarıyla baş edebilmesi açısından oldukça önemlidir. Araştırma bulgularında bu durum özellikle değersizlik/önemsizlik alt temasında katılımcılar tarafından vurgulanmaktadır. Değersizlik/önemsizlik bilişine sahip olduğunu belirten katılımcıların alıntılarında, aileden gelen olumsuz tepkiler ve destek eksikliği dikkat çekicidir. Hunter (2015) tarafından yapılan bir çalışmada, annelerin istismara uğradığını bildiren çocukları koruma ve destekleme konusundaki başarısızlıklarının olumsuz psikolojik sonuçları olduğu bildirilmiştir. Tüm bu açılardan değerlendirildiğinde, çalışmanın bulgularının alan yazınıyla tutarlı olduğu görülmektedir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan temaların bilişsel yaklaşımın savunduğu bilişsel üçlü kavramı ile uyumlu olduğu görülmektedir. Diğer bir deyişle bilişsel model, travmatik yaşantılar sonrasında bilişsel üçlüde olumsuz değişimler meydana geldiğini vurgulamaktadır (Foa vd., 1999). Bu bağlamda da mağdurların kendilerine ilişkin değer, yeterlilik, güç ve kontrol gibi bilişlerinde; diğer insanlara ilişkin yakınlık ve güvenlik gibi bilişlerinde ve geleceğe/hayata ilişkin tehlike ve kötülük gibi bilişlerinde değişimler yaşadıkları belirtilmektedir (Foa vd., 1999; Janoff-Bulman, 1999). Nitekim bu çalışmada da katılımcılar benliğe, başkalarına ve geleceğe/hayata ilişkin bilişlerinde olumsuz değişiklikler olduğunu ifade etmişlerdir. Alan yazınında çocukluk çağı istismarına maruz kalmış yetişkinlerin benliğe, başkalarına ve geleceğe/hayata ilişkin bilişlerinin değiştiğine dair araştırma bulguları mevcuttur (Alsancak-Akbulut ve Barışkın, 2020; Berber-Çelik ve Odacı, 2012; Owens ve Chard, 2001; Webb ve Otto-Whitmer, 2001; Ye vd., 2023). Örneğin, Ye vd. (2023) tarafından yürütülen bir çalışmada, bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde benlik, kendini suçlama, yalnızlık/sosyal destek eksikliği ve güç ile ilgili temalar vurgulanmıştır. Başkaları ve geleceğe/hayata ilişkin bilişler açısından da insanların bencilliği, insanların güvenilmezliği, acımasız ve güvensiz bir dünya temaları açısından benzerlik göstermektedir. Bu çalışmada farklı olarak benlikle ilgili temalar altında öz saygı eksikliği de vurgulanmıştır. Dorahy ve Clearwater (2012) tarafından yapılan bir çalışmada da bu araştırma bulgularına benzer şekilde katılımcılar özellikle kendini suçlama ve utanç konularına vurgu yapmışlardır. Bu çalışmadan farklı olarak, ifşa

etme korkusu ve başkalarını suçlama gibi temalara da yer verilmiştir. Tüm bunlara ek olarak, çocukluk çağı istismarına ilişkin boylamsal çalışmaların sonuçları da bilişteki olumsuz değişimleri desteklemektedir (Gibb vd., 2001; Hann vd., 2017). Çocuklukta gelişen ve kişinin kendisini, başkalarını ve dünyayı nasıl anlamlandırıldığını gösteren inançlar değişime dirençlidir (Greenberger ve Padesky, 2015). Bilişsel-davranışçı yaklaşıma göre bu inançlar yaşamın ilerleyen dönemlerinde benzer deneyimler ve öğrenmeler ile pekiştirilebilir (Türkçapar, 2018). Bu açıdan değerlendirildiğinde, çocuklukta istismara uğrayanların yetişkinlik dönemine kadar bunu kimseyle paylaşmaması (Lemaigre vd., 2017), paylaştığında destek görmemesi (Hunter, 2015) ve tekrar mağdur olması (Trickett vd., 2011) gibi olumsuz deneyimlerinin yetişkinlik dönemine kadar bu işlevsiz bilişleri pekiştirdiği söylenebilir. Bu durum, bu araştırma sonucunda çocuklukta ve yetişkinlikte görülen benzer deneyimlere bir açıklama getirebilir.

Alan yazınında da çocukluk çağında istismara maruz kalan yetişkinlerin bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde bilişsel, duygusal ve davranışsal sorunlar yaşadıkları bildirilmektedir. Çocukluk çağında istismara maruz kalan bireylerin de bilişsel zorluklar (Dunmore vd., 2001; Kim ve Cicchetti, 2010), duygu düzenleme güçlükleri (Kim ve Cicchetti, 2010), sosyal geri çekilme (Batool ve Abtahi, 2017; Sharma, 2022), cinsel işlev bozukluğu (Carreiro vd., 2016; Sharma, 2022) ve riskli davranışlar (Laird vd., 2020; Norman vd., 2012) gibi zorluklarla karşılaştıkları öğrenilmiştir. Bu açılardan değerlendirildiğinde, araştırma bulgularının alan yazınıyla uyumlu olduğu düşünülmektedir. Bu çalışmanın bulgularına benzer şekilde, Ye ve diğerleri de (2023) çocukluk döneminde istismara uğrayan bireylerde duygu düzenleme eksiklikleri olduğunu bildirmişlerdir. Çalışmada katılımcılar, başta öfke olmak üzere olumsuz duygularını kontrol edemediklerini ifade etmişlerdir. Ayrıca, bu çalışmaya benzer şekilde, sosyal ve yakın ilişkilerde de zorluklar yaşadıklarını bildirmişlerdir. Ancak bu çalışmadan farklı olarak katılımcılar güç ve kontrol arzusu ve kontrol edilme korkusu gibi duyguları da ifade etmişlerdir. Phanichrat ve Townshend (2010) tarafından yapılan bir çalışmada, istismar mağdurlarının istismarla başa çıkmak için çeşitli teknikler kullandıkları ve bu çalışmadaki katılımcılar gibi, duygu ve düşünceleri bastırma ve kaçınma gibi işlevsiz stratejilerin daha sık kullanıldığı saptanmıştır. Öte yandan, sınırlı sayıda katılımcının sosyal destek arama, bilişsel yapılandırma, kabullenme ve anlam arama gibi başa çıkma stratejilerini kullandığı da öğrenilmiştir. Bu durum, hayatta kalanların psikolojik destek alıp almamasından kaynaklanıyor olabilir. Bilişsel davranışçı yaklaşım, insanların bilişsel yapıları ile duygu ve davranışları arasındaki etkileşimleri de vurgulamaktadır (Türkçapar, 2018). Örneğin, bir katılımcı (K-6) zarar görebileceğini düşündüğü için insanlardan korktuğunu ve bu nedenle insanlardan kaçtığını belirtmiştir. Bir başka katılımcı (K-4) ise insanların kendisine zarar vereceğini düşündüğü için insanların kendisini sevmesi gerektiğini, bu nedenle de insanları memnun etmek için bazı davranışlar sergilediğini ifade etmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde, katılımcıların işlevsel olmayan bilişlere sahip olmaları ve buna bağlı duygusal ve davranışsal zorluklar yaşamalarının alan yazınıyla ve kuramsal temelle uyumlu olduğu

söylenbilir. Tüm bunların yanı sıra, bu çalışmanın çeşitli sınırlılıkları bulunmaktadır. Birincisi, cinsiyet dağılımıdır. Katılımcılardan sadece biri erkektir. Çalışmanın ikinci sınırlılığı zaman faktörüdür. Zaman faktörü ve hafızanın yanıtıcılığı nedeniyle, yetişkinler çocukluklarındaki istismar deneyimlerini tam olarak hatırlayamamış olabilirler. Başka bir deyişle, zaman faktörü nedeniyle çocuklukta olumsuz deneyimlerin unutulması ya da çarpıtılması söz konusu olabileceğinden, yetişkinlerin bu deneyimleri doğru bir şekilde hatırlamaları zor olabilir (Hardt ve Rutter, 2004).

Yukarıda belirtilen sınırlılıklara rağmen, bu çalışmanın güçlü yönleri de bulunmaktadır. En önemlisi, ulusal alan yazınında çocukluk döneminde istismara uğramış üniversite öğrencilerinin çocukluk ve yetişkinlik dönemlerindeki istismar deneyimlerine ilişkin bilişsel algılarını inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yönüyle alan yazınındaki eksikliğe katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bir diğer önemli nokta ise bu çalışmanın yetişkinlerin çocukluk çağı istismarına ilişkin ortak deneyim ve algılara sahip olduğunu göstermesidir. Bunun nedenlerinden biri de psikolojik destek almamış bireylerin bu çalışmaya dahil edilmiş olması olabilir. Çünkü psikolojik tedavi alan bireylerin geçmiş yaşantılarına ilişkin algıları değişebilmektedir (Dorahy ve Clearwater, 2012). Bu bulgu, çocukluk döneminde istismara uğrayan bireyler için psikolojik desteğin önemini de ortaya koymaktadır. Bir diğer bulgu ise geleneksel cinsiyet rollerine dayalı bir kültürde istismarı bildirme yaşının oldukça geç olmasıdır. Bu çalışmada katılımcılar istismar deneyimlerini ergenlik döneminde ve çoğunlukla yetişkinlikte birleriyle paylaştıklarını belirtmişlerdir. İstismarı bildirmeyen bireyler gerekli yardımı alamamaktadır (Brattfjell ve Flam, 2019). Cinsel istismarın etkileri diğer istismar türlerine göre daha yıkıcı olabilmektedir (Stige vd., 2020). Bu bilgiler göz önünde bulundurulduğunda, gerekli psikolojik ve sosyal desteğe ulaşma olasılığı daha düşük olan bu bireylerin özellikle yetişkinlik dönemindeki cinsel ve fiziksel istismar deneyimlerini anlamak açısından önem taşımaktadır. Türk kültüründe bu çerçevede yapılan çalışmaların oldukça sınırlı sayıda olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, bilişsel davranışçı terapi çerçevesinde gerçekleştirilen bu çalışma, çocukluk döneminde istismara (özellikle cinsel ve fiziksel istismara) maruz kalmış bireylerin biliş, duygu ve davranışlarının derinlemesine incelenmesine olanak sağlamıştır. Nitekim klinik örneklem üzerinde yapılan çalışmalara alan yazınında sıklıkla rastlanmaktadır (Dorrepal vd., 2012; Margolin, 2016). Bu çalışmanın klinik olmayan bir örneklem üzerinde yürütülmesinin ve psikolojik çalışmaların bu doğrultuda yapılmasının, çocukluk çağı istismarının uzun vadeli etkilerinden biri olan psikopatoloji gelişimini ya da bu olaya yeniden maruz kalmayı önlemeye yönelik çalışmalar için faydalı olabileceği düşünülmektedir. Örneğin mağdurlarla çalışırken bu çalışmada ortaya çıkan temalara odaklanılabilir ya da terapötik çalışmalar yapılabilir. Öte yandan, katılımcı sayısının sınırlı olması nedeniyle, özellikle Türk kültüründe yetişkin erkeklerin çocukluk çağı istismar deneyimlerini sosyokültürel açıdan anlamaya yönelik yeni çalışmalar yapılabilir. Diğer sınırlılıklar olan zamanın ve hafızanın yanıtıcılığı göz önünde bulundurulduğunda, özellikle ulusal alan yazınındaki boylamsal çalışmaların sayısının artırılmasının faydalı olacağı düşünülmektedir. Sınırlılıklara ilişkin bu

araştırma önerileri farklı örneklem grupları üzerinde de çeşitlendirilebilir ve farklı örneklem grupları ile tekrarlanabilir. Ayrıca bu çalışmada belirlenen temalara yönelik müdahale çalışmalarının etkililiği üzerine yeni çalışmalar yapılabilir. Kısacası, yetişkinlerde çocukluk çağı istismar yaşantılarını anlamaya yönelik Türkiye’de yapılan çalışmaların sayısının artırılmasına ihtiyaç vardır. Bu konudaki çalışmaların sayısının artmasının hem bu yaşantıların daha iyi anlaşılmasını sağlaması hem de gerekli önleme ve müdahale çalışmalarına yol göstermesi açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu çalışmada belirlenen temalar, önleyici ve müdahale edici çalışmaların içeriğini oluşturabilir. Özellikle okul psikolojik danışmanları bilişsel davranışçı terapi çerçevesinde belirlenen bu temalarla ilgili beceri kazandırmaya yönelik seminer ve psikoeğitim çalışmaları gibi önleyici çalışmalar yapabilirler. Ayrıca bu temaların istismara uğrayan çocuğu tanıma açısından okul psikolojik danışmanlarına ipucu olabileceği düşünülmektedir. Öte yandan sadece okul psikolojik danışmanları değil, farklı kurumlarda çocuklarla ya da yetişkinlerle çalışanlar da bu çalışmanın sonuçlarından faydalanabilir. Örneğin özel bir ruh sağlığı merkezinde çalışan ve bilişsel davranışçı terapi eğitimi almış psikolojik danışmanların bu bakış açısıyla önleyici ya da müdahaleci çalışmalar oluşturabileceği düşünülmektedir.

Katılımcıların çoğu psikolojik yardım alamadıklarını belirtirken, psikolojik desteğe ulaşmanın zorluğundan da bahsetmişlerdir. Bu çalışmada, çocukluk döneminde istismara uğrayan yetişkinlerin çocukluk ve yetişkinlik dönemlerinde benzer deneyimler yaşamaları nedeniyle psikolojik desteğin önemi vurgulanmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde psikolojik desteğin erişilebilirliğinin artırılması ve çocuklukta istismara uğramış kişilerin bu destekten faydalanabilmelerinin sağlanmasının politika yapıcılara da katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

References

- Alaggia, R. (2005). Disclosing the trauma of child sexual abuse: A gender analysis. *Journal of Loss and Trauma*, 10(5), 453–470. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/15325020500193895>
- Alsancak-Akbulut, C. ve Barışkın, E. (2020). Travma ve obsesif-kompulsif belirtiler: Dünyaya ilişkin varsayımlar ve obsesif inanışların rolü [Trauma and obsessive-compulsive symptoms: The role of worldview assumptions and obsessive beliefs]. *Türk Psikoloji Dergisi*, 35(86), 1-13. DOI: 10.31828/tpd1300443320190326m000019
- American Professional Society Abuse Children (APSAC, 2011). *The APSAC on handbook on child maltreatment*. SAGE Publications.
- Arnett, J. J. (2007). Afterword: Aging out of care: Toward realizing the possibilities of emerging adulthood. *New Directions for Youth Development*, 113, 151-161. <https://doi.org/10.1002/yd.207>
- Barter, K. (2005). *Alternative approaches to promoting the health and well-being of children*. In M. Ungar (Ed.), *Handbook for working with children and youth: Pathways to resilience across cultures and contexts* (pp. 343–356). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- Batool, S. S., & Abtahi, A. (2017). Psychosocial impact of childhood sexual abuse: Perspective of victims. *Journal of Arts And Social Sciences*, 4(2), 36-48. Retrieved from <https://jass.pk/assets/allabs/8th04.pdf>
- Brattfjell, M. L., & Flåm, A. M. (2019). "They were the ones that saw me and listened" From child sexual abuse to disclosure: 'Adults' recalls of the process towards final disclosure. *Child Abuse and Neglect*, 89, 225–236. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.chiabu.2018.11.022>
- Bulut Şahin, D. (2020). Üniversite öğrencileri arasında çocukluk çağı cinsel istismar sıklığı, cinsel istismar bildirim sıklığı ve bildirim ile ilişkili faktörler [Prevalence of childhood sexual abuse and sexual abuse disclosure among university students and factors related to disclosure] (Tez No. 627933). [Tıpta Uzmanlık Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi]. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı Tez Merkezi. https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezDetay.jsp?id=mN78RQ07GOeuk90yxI1xGA&no=lvDHXz5er03Oeq3nY_g7uQ
- Carreiro, A. V., Micelli, L. P., Sousa, M. H., Bahamondes, L., & Fernandes, A. (2016). Sexual dysfunction risk and quality of life among women with a history of sexual abuse. *International Journal of Gynecology & Obstetrics*, 134(3), 260–263. <https://doi.org/10.1016/j.ijgo.2016.01.024>
- Chouliara, Z., Karatzias, T., Scott-Brien, G., Macdonald, A., MacArthur, J., & Frazer, N. (2011). Talking therapy services for adult survivors of childhood sexual abuse

- (csa) in scotland: perspectives of service users and professionals. *Journal of Child Sexual Abuse*, 20(2), 128–156. <https://doi.org/10.1080/10538712.2011.554340>
- Classen, C. C., Palesh, O. G., & Aggarwal, R. (2005). Sexual revictimization: A review of the empirical literature. *Trauma, Violence & Abuse*, 6(2), 103-129. <https://doi.org/10.1177/1524838005275087>
- Cohen, L., Leibu, O., Tanis, T., Ardalán, F., & Galynker, I. (2016). Disturbed self concept mediates the relationship between childhood maltreatment and adult personality pathology. *Comprehensive Psychiatry*, 68, 186-92. <https://doi.org/10.1016/j.comppsy.2016.04.020>
- Creswell, J.W., & Poth, C.N. (2018) *Qualitative inquiry and research design choosing among five approaches*. SAGE Publications, Inc., Thousand Oaks.
- Cutajar, M. C., Mullen, P. E., Ogloff, J. R., Thomas, S. D., Wells, D. L., & Spataro, J. (2010). Psychopathology in a large cohort of sexually abused children followed up to 43 years. *Child Abuse & Neglect*, 34(11), 813-822. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2010.04.004>
- Dong, M., Anda, R. F., Dube, S. R., Giles, W. H., & Felitti, V. J. (2003). The relationship of exposure to childhood sexual abuse to other forms of abuse, neglect, and household dysfunction during childhood. *Child Abuse & Neglect*, 27(6), 625–639. [https://doi.org/10.1016/S0145-2134\(03\)00105-4](https://doi.org/10.1016/S0145-2134(03)00105-4)
- Dorahy, M. J., & Clearwater, K. (2012) Shame and guilt in men exposed to childhood sexual abuse: A qualitative investigation. *Journal of Child Sexual Abuse*, 21(2), 155-175. <https://doi.org/10.1080/10538712.2012.659803>
- Dorrepaal, E., Thomaes, K., Smit, J. H., Balkom, A., Veltman, D., J. Hoogendoorn, A., W., & Draijer, N. (2012). Stabilizing group treatment for complex post-traumatic stress disorder related to child abuse based on psychoeducation and cognitive behavioural therapy: A multisite randomized controlled trial. *Psychotherapy Psychosomatics*, 81(4), 217-225. <https://doi.org/10.1159/000335044>
- Dunmore, E., Clark, D.M., & Ehlers, A. A. (2001). Prospective investigation of the role of cognitive factors in persistent post-traumatic stress disorder (PTSD) after physical or sexual assault. *Behaviour Research and Therapy*, 39, 1063-1084. [https://doi.org/10.1016/s0005-7967\(00\)00088-7](https://doi.org/10.1016/s0005-7967(00)00088-7)
- Easton, S. D., Coohy, C., O'Leary, P., Zhang, Y., & Hua, L. (2011). The effect of childhood sexual abuse on psychosexual functioning during adulthood. *Journal of Family Violence*, 26, 41–50. <https://doi.org/10.1007/s10896-010-9340-6>
- Easton, S.D. (2014). Masculine norms, disclosure, and childhood adversities predict long-term mental distress among men with histories of child sexual abuse. *Child Abuse Neglect*, 38(2), 243-251. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2013.08.020>

- Edwards, V. J., Holden, G. W., Felitti, V. J., & Anda, R. F. (2003). Relationship between multiple forms of childhood maltreatment and adult mental health in community respondents: Results from the Adverse Childhood Experiences study. *The American Journal of Psychiatry*, *160*(8), 1453–1460. <https://doi.org/10.1176/appi.ajp.160.8.1453>
- Ehlers, A., & Clark, D. M. (2000). *A cognitive model of post-traumatic stress disorder*. *Behaviour Research Therapy*, *15*(3), 249–275. <http://dx.doi.org/10.1016/S0005-7967%2899%2900123-0>
- Ekinci, S., & Kandemir, H. (2015). Childhood trauma in the lives of substance-dependent patients: The relationship between depression, anxiety and self-esteem. *Nordic Journal of Psychiatry*, *69*(4), 249–53. <https://doi.org/10.3109/08039488.2014.981856>
- Enoch, M. A. (2011). The role of early life stress as a predictor for alcohol and drug dependence. *Psychopharmacology*, *214*(1), 17–31. <https://doi.org/10.1007%2Fs00213-010-1916-6>
- Erlanson, D. A., Harris, E. L., Skipper, B. L., & Allen, S. T. (1993). *Doing naturalistic inquiry: A guide to methods*. Beverly Hills, CS: Sage.
- Fallon, P., & Ackard, D. M. (2002). Sexual abuse and body image. In T. Cash & T. Pruzinsky (Eds.), *Body image. A handbook of theory, research and clinical practice* (pp. 117–124). New York: The Guilford Press.
- Fater, K., & Mullaney, J. A. (2000). The Lived Experience of Adult Male Survivors Who Allege Childhoodsexual Abuse By Clergy. *Issues in Mental Health Nursing*, *21*, 281–295. <https://doi.org/10.1080/016128400248095>
- Fergusson, D.M., Boden, J. M., & Horwood, L. J. (2008). Exposure to childhood sexual and physical abuse and adjustment in early adulthood. *Child Abuse Neglect*, *32*(6), 607–619. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2006.12.018>
- Fischer, S., Stojek, M., & Harzell, E. (2010). Effects of multiple forms of childhood abuse and adult sexual assault on current eating disorder symptoms. *Eating Behaviors*, *11*, 190–192. <https://doi.org/10.1016/j.eatbeh.2010.01.001>
- Foa, E.B., Ehlers, A., Clark, D.M., Tolin, D.F., & Orsillo, S.M. (1999). The Post-traumatic Cognitions Inventory (PTCI): Development and validation. *Psychological Assessment*, *11*, 303–314. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/1040-3590.11.3.303>
- Gagnier, C., & Collin-Vézina, D. (2016). The disclosure experiences of male child sexual abuse survivors. *Journal of Child Sexual Abuse*, *25*(2), 221–241. <https://doi.org/10.1080/10538712.2016.1124308>

- Gilbert, R., Widom, C. S., Browne, K., Fergusson, D., Webb, E., & Janson, S. (2009). Burden and consequences of child maltreatment in high-income countries. *The Lancet*, 373(9657), 68–81. [https://doi.org/10.1016/s0140-6736\(08\)61706-7](https://doi.org/10.1016/s0140-6736(08)61706-7)
- Greenberger, D., & Padesky, C. A. (2016). *Mind over mood: Change how you feel by changing the way you think* (2nd ed.). Guilford Press.
- Hailes, H. P., Yu, R., Danese, A., & Fazel, S. (2019). Long-term outcomes of childhood sexual abuse: An umbrella review. *The Lancet Psychiatry*, 6(10), 830–839. [https://doi.org/10.1016/S2215-0366\(19\)30286-X](https://doi.org/10.1016/S2215-0366(19)30286-X)
- Hardt, J., & Rutter, M. (2004). Validity of adult retrospective reports of adverse childhood experiences: Review of the evidence. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 45(2), 260–73. <https://doi.org/10.1111/j.1469-7610.2004.00218.x>
- Hartley, S., Johnco, C., Hofmeyr, M., & Berry, A. (2016). The nature of post-traumatic growth in adult survivors of child sexual abuse. *Journal of Child Sexual Abuse*, 25(2), 201–20. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1119773>
- Hunter, S.V.(2015). Perceptions of the role of mothers in the disclosure and nondisclosure of child sexual abuse: A qualitative study. *Journal of Child Sexual Abuse*, 24(8), 887–907. <https://doi.org/10.1080/10538712.2015.1092005>
- Honor, G. (2010). Child sexual abuse: Consequences and implications. *Journal of Pediatric Health Care*, 24(6), 358–364. <https://doi.org/10.1016/j.pedhc.2009.07.003>
- Hovens, J.G.F.M., Wiersma, J. E., Giltay, E. J., Van-Oppen, P., Spinhoven, P., Pennix, B.W.J.H., & Zitmen, F. G. (2010). Childhood life events and childhood trauma in adult patients with depressive, anxiety and comorbid disorders vs. controls. *Acta Psychiatrica Scandinavica*, 122, 66–74. <https://doi.org/10.1111/j.1600-0447.2009.01491.x>
- Janoff-Bulman, R. (1999). Assumptive worlds and the stress of traumatic events: Applications of the schema construct. *Social Cognition*, 7(2), 113–136. Retrieved from https://www.researchgate.net/publication/307923658_Assumptive_worlds_and_the_stress_of_traumatic_events_Applications_of_the_schema_construct
- Kia-Keating, M., Grossman, F. K., Sorsoli, L. and Epstein M. (2005). Containing and resisting masculinity: narratives of renegotiation among resilient male survivors of childhood sexual abuse. *Psychology of Men & Masculinity*, 6(3), 169–185. <https://awspntest.apa.org/doi/10.1037/1524-9220.6.3.169>
- Kim, J., & Cicchetti, D. (2010). Longitudinal pathways linking child maltreatment, emotion regulation, peer relations, and psychopathology. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 51(6), 706–716. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1111/j.1469-7610.2009.02202.x>

- Laird, J. J., Klettke, B., Hall, K., Clancy, E., & Hallford, D. (2020). Demographic and psychosocial factors associated with child sexual exploitation: A systematic review and meta-analysis. *JAMA Network Open*, 3(9). <https://doi.org/10.1001/jamanetworkopen.2020.17682>
- LeCompte, M. D., & Goetz, J. P. (1982). Problems of reliability and validity in ethnographic research. *Review of Educational Research*, 52, 31-60. <https://doi.org/10.3102/00346543052001031>
- Lemaigre, C., Taylor, E. P., & Gittoes, C. (2017). Barriers and facilitators to disclosing sexual abuse in childhood and adolescence: A systematic review. *Child Abuse & Neglect*, 70, 39-52. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1016/j.chiabu.2017.05.009>
- Lochner, C., Seedat, S., Allgulander, C., Kidd, M., & Gerdner, A. (2010). Childhood trauma in adults with social anxiety disorder and panic disorder: A cross-national study. *African Journal of Psychiatry*, 13(5), 376-381. <https://doi.org/10.4314/ajpsy.v13i5.63103>
- London, K., Bruck, M., Wright, D. B., & Ceci, S. J. (2008). Review of the contemporary literature on how children report sexual abuse to others: Findings, methodological issues, and implications for forensic interviewers. *Memory*, 16(1), 29-47. <https://doi.org/10.1080/09658210701725732>
- Lopez-Castroman, J., Jaussent, I., Beziat, S., Guillaume, S., Baca-Garcia, E., Olié, E., & Courtet, P. (2015). Post-traumatic Stress Disorder following childhood abuse increases the severity of suicide attempts. *Journal of Affect Disorder*, 1(70), 7-14. <https://doi.org/10.1016/j.jad.2014.08.010>
- Lopez, S., Faro, C., Lopetegui, L., Pujol-Ribera, E., Monteagudo, M., Cobo, J., et al. (2017). Impact of childhood sexual abuse on the sexual and affective relationships of adult women. *Gaceta Sanitaria*, 31(3), 210-219. <https://doi.org/10.1016/j.gaceta.2016.05.010>
- Maas, C., Herrenkohl, T. I., & Sousa, C. (2008). Review of research on child maltreatment and violence in youth. *Trauma, Violence, & Abuse*, 9, 56-67. <https://doi.org/10.1177/1524838007311105>
- Margolin, J. A., (2016). *Breaking the silence: Group therapy for childhood sexual abuse*. Routledge.
- Ménard, A. D., & MacIntosh, H. B. (2021). Childhood sexual abuse and adult sexual risk behavior: A review and critique. *Journal of child sexual abuse*, 30(3), 298-331. <https://doi.org/10.1080/10538712.2020.1869878>
- McCormack, L., & Katalinic, N. (2016). Learning to heal from those who know! The "lived" experience of a peer support program for adult survivors of childhood trauma. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 25(10), 1021-1042. <https://doi.org/10.1080/10926771.2016.1223247>

- Mgolozeli, S. E., & Duma, S. E. (2020). "They destroyed my life because I do not feel like a man anymore": An interpretative phenomenological analysis of men's lived experiences of rape victimization. *Heliyon*, 7, 6(5). <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2020.e03818>
- Nelson, L. J. (2003). Rites of passage in emerging adulthood: Perspectives of young Mormons. *New Directions in Child and Adolescent Development*, 100, 33-50. Retrieved from <https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/12955981/>
- Nielsen, B.F.R., Wind, G., Tjørnhøj-Thomsen, T., & Martinsen, B. A. (2018). Scoping review of challenges in adult intimate relationships after childhood sexual abuse. *Journal Child Sexual Abuse*, 27(6), 718-728. <https://doi.org/10.1080/10538712.2018.1491915>
- Norman, R. E., Byambaa, M., De, R., Butchart, A., Scott, J., & Vos, T. (2012). The long-term health consequences of child physical abuse, emotional abuse and neglect: A systematic review and meta-analysis. *Plos Medicine*, 9(11). <https://doi.org/10.1371/journal.pmed.1001349>
- Okumuşoğlu, S. (2022). Yeme bozukluklarının çocukluk travmaları ve yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi [Examination of relationship of eating disorders with childhood traumas and life satisfaction]. *Cyprus Turkish Journal of Psychiatry & Psychology*, 4(1), 43-53. <https://doi.org/10.35365/ctjpp.22.1.05>
- Okur, P., Pereda, N., van der Knaap, L. M., & Bogaerts, S. (2019). Attributions of blame among victims of child sexual abuse: Findings from a community sample. *Journal of Child Sexual Abuse*, 28(3), 301-317. <https://doi.org/10.1080/10538712.2018.1546249>
- O'Leary, P. J., & Gould, N. (2009). Men who were sexually abused in childhood and subsequent suicidal ideation: Community comparison, explanations and practice implications. *The British Journal of Social Work*, 39(5), 950-968. <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcn130>
- Ou, W., Li, Z., Zheng, Q., Chen, W., Liu, J., Liu, B., & Zhang, Y. (2021). Association between childhood maltreatment and symptoms of obsessive-compulsive disorders: A meta-analysis. *Frontiers in Psychiatry*, 11. <https://doi.org/10.3389/fpsy.2020.612586>
- Owens, G. P., & Chard, K. M. (2001). Cognitive distortions among women reporting childhood sexual abuse. *Journal of Interpersonal Violence*, 16(2), 178-191. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1177/088626001016002006>
- Patton, M. Q. (2015). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE Publications, Inc., Thousand Oaks.
- Polat, O. (2019). *Çocuk istismarı-I* [Child abuse- I]. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

- Rellini, A. H., Vujanovic, A. A., Gilbert, M., & Zvolensky, M. J. (2012). Childhood maltreatment and difficulties in emotion regulation: Associations with sexual and relationship satisfaction among young adult women. *Journal of Sexual Research, 49*(5), 434–442. <https://doi.org/10.1080/00224499.2011.565430>
- Richards, T. N., Tillyer, M.S., & Wright, E.M. (2017). Intimate partner violence and the overlap of perpetration and victimization: Considering the influence of physical, sexual, and emotional abuse in childhood. *Child Abuse & Neglect, 67*, 240-248. <http://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2017.02.037>
- Santiago, P. N., Ursano, R. J., Gray, C. L., Pynoos, R. S., Spiegel, D., Lewis-Fernandez, R., Friedman, M. J., & Fullerton, C. S. (2013). A systematic review of PTSD prevalence and trajectories in DSM-5 defined trauma exposed populations: Intentional and non-intentional traumatic events. *PLoS One, 8*(4). <https://doi.org/10.1371/journal.pone.0059236>
- Schalinski, I., Teicher, M. H., Nischk, D., Hinderer, E., Müller, O., & Rockstroh, B. (2016). Type and timing of adverse childhood experiences differentially affect severity of PTSD, dissociative and depressive symptoms in adult inpatients. *BMC Psychiatry, 16* (295). <https://psycnet.apa.org/doi/10.1186/s12888-016-1004-5>
- Sharma, A. (2022). Men 'survivors' perspectives on impact of child sexual abuse. *Children and Youth Services Review, 137*. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2022.106485>
- Shevlin, M., McElroy, E., & Murphy, J. (2015). Loneliness mediates the relationship between childhood trauma and adult psychopathology: Evidence from the adult psychiatric morbidity survey. *Social Psychiatry Psychiatr Epidemiol, 50*(4), 591-601. <https://doi.org/10.1007/s00127-014-0951-8>
- Smith, J. A., Flower, P., & Larkin, M. (2009). *Interpretative phenomenological analysis: Theory, method, and research*. Sage.
- Smith, J. A. (2011). Evaluating the contribution of interpretative phenomenological analysis. *Health Psychology Review, 5*(1), 9-27. <https://doi.org/10.1080/17437199.2010.510659>
- Spiegel, J. (2003). *Sexual abuse of men: The SAM model of theory and practice*. New York: Brunner-Routledge
- Stige, S. H., Halvorsen, J. E., & Solberg, E.T. (2020). Pathways to understanding - How adult survivors of child sexual abuse came to understand that they had been sexually abused. *Journal of Child Sexual Abuse: Research, Treatment, & Program Innovations for Victims, Survivors, & Offenders, 29*(2), 205-221. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1080/10538712.2019.1643432>
- Stoltenborgh, M., Bakermans-Kranenburg, M. J., Alink, L. R. A., & van IJzendoorn, M. H. (2015). The prevalence of child maltreatment across the globe: Review of

- a series of meta-analyses. *Child Abuse Review*, 24(1), 37–50.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1002/car.2353>
- Swingle, J. M., Tursich, M., Cleveland, J. M., Gold, S. N., Tolliver, S. F., Michaels, L., Kupperman-Caron, L., Garcia-Larrieu, M., & Sciarrino, N. A. (2016). Childhood disclosure of sexual abuse: Necessary but not necessarily sufficient. *Child Abuse & Neglect*, 62, 10–18.
<http://dx.doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.10.009>
- Trickett, P. K., Noll, J. G., & Putnam, F. W. (2011). The impact of sexual abuse on female development: Lessons from a multigenerational, longitudinal research study. *Developmental Psychopathology*, 23(2), 453–476.
<https://doi.org/10.1017/S0954579411000174>
- Türkçapar, H. (2018). *Bilişsel davranışçı terapi: Temel ilkeler ve uygulama* [Cognitive behavioral therapy: Basic principles and practice]. İstanbul: Epsilon Yayınevi.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK, 2021). *Güvenlik birimine gelen veya getirilen çocuk istatistikleri*. [Statistics on children coming to or being brought to the security unit] <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Guvencuk-Birimine-Gelen-veya-Getirilen-Cocuk-Istatistikleri-2021-45586>.
- Vaillancourt-Morel, M. P., Godbout, N., Labadie, C., Runtz, M., Lussier, Y., & Sabourin, S. (2015). Avoidant and compulsive sexual behaviors in male and female survivors of childhood sexual abuse. *Child Abuse & Neglect*, 40, 48–59.
<https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.10.024>
- van Manen, M. (1990). *Researching lived experience: Human science for an action sensitive pedagogy*. State University of New York Press, Albany.
- Webb, M., & Otto-Whitmer, J. (2001). Abuse history, world assumptions and religious problem solving. *Journal for the Scientific Study of Religion*, 40 (3), 445–453. <https://doi.org/10.1111/0021-8294.00068>
- Woodward, C., & Joseph, S. (2003). Positive change processes and post-traumatic growth in people who have experienced childhood abuse: Understanding vehicles of change. *Psychology and Psychotherapy: Theory, Research and Practice*, 76(3), 267–283. <http://dx.doi.org/10.1348/147608303322362497>
- World Health Organization (WHO, 2022). *Child maltreatment*. <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/child-maltreatment>.
- Ye, Z., Chung, C. M., & Liu, F. (2023). The concept of self among Chinese university victims of child abuse: an interpretative phenomenological analysis. *Current Psychology*, 43, 5268–5281. DOI: 10.1007/s12144-023-04261-5
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2021). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* [Qualitative research methods in social sciences]. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Ethical Declaration and Committee Approval

In this study, the principles of scientific research and publication ethics were followed. The Hacettepe University Ethics Commission found the research ethically appropriate at the meeting dated 07.03.2023 and was notified to the researchers with the number 2708159.

Proportion of Author's Contribution

All sections in the article were prepared with equal contributions from both authors.

ONLINE FIRST